

AMBITIONEDOCUMENT

**HET
WARENHUIS**

02 SEPTEMBER 2024

V&D

AMSTERDAM
STRAAT RECHTS
HENGELO 8
KNOED 22
BOEKELO 7
HAAKSBERGEN 14
MÄRKT -
LANDRANSL 4
GRONAU 9
WOLTER 11
TWEKELD 11
WILHELM 11
OLDENZAAL

← P →

HET WARENHUIS

Ooit kwam je er kijken naar producten en kopen wat je nodig had. Nu wordt het monumentale V&D pand op de hoek van de Korte Hengelosestraat en de Brammelerstraat, dé locatie in de binnenstad waar je ervaringen en belevenissen rijker wordt. Concordia en Theater Sonnevanck vormen samen in *het Warenhuis*: een levendige plek met een avontuurlijk, veelzijdig en eigenzinnig aanbod van film, muziek- en (jeugd)theatervoorstellingen, beeldende kunst en uitnodigende horeca, uniek voor stad en regio. Een fijne, toegankelijke ontmoetingsplek voor een breed en divers publiek van jong en oud. Een huis waarin altijd wat gebeurt en iedereen zich welkom voelt. En tegelijkertijd een kloppend hart van talentontwikkeling en cultuureducatie – een plek van creatie, kruisbestuiving en dwarsverbanden. Met oog voor participatie en duurzaamheid. Zo dragen we bij aan een aantrekkelijke binnenstad en een toekomstbestendig Enschede.

**Beleef een ongekende plek waar
jeugdtheater, film, beeldende kunst
met elkaar vervloeien. Hier in ons
Warenhuis van verwondering zindert
en zoekt het van leven en durf.**

**Een plek waar elke hoek verhalen
ademt, ideeën mogen botsen en de
verbeelding de ruimte krijgt.**

BEELDENDE KUNST

VERBINDING MET PROFESSIONALS

FILM

CULTUUREDUCATIE

VERBINDING MET STUDENTEN

JEUGDTHEATER

PARTICIPATIE

TALENTONTWIKKELING

MOGELIJKMAKER

INHOUD

1. Inleiding	6
2. De Bouwstenen	8
2.1. Beschikbare subsidie revitalisering binnenstad	9
2.2 Twee culturele instellingen kunnen en willen groeien	9
2.3 Concordia	11
2.4 Theater Sonnevanck	13
3. De Plus en onze vijf ambities	17
3.1 Bijdragen aan cohesie: een ontmoetingsplek waar kunstbeleving en gezelligheid samenkomen	19
3.2 Een duurzaam fundament voor cultuureducatie en talentontwikkeling	21
3.3 Ruimte voor het culturele middenveld en amateurkunst	25
3.4 Stimuleren van interdisciplinaire samenwerkingen en partnerschappen.....	25
3.5 Oog voor duurzaamheid en toegankelijkheid.....	26
4. De Surplus: samenwonen met Bibliotheek in <i>het Warenhuis</i>	30
5. Vlekkenplan & Financiën	35
5.1 Vlekkenplannen.....	36
5.2 Totaaloverzicht/dekkingsplan	41
5.3 Subsidiemogelijkheid Warenhuis.....	42
5.4 Meerjarenbegroting Sonnevanck	43
5.5 Toelichting op meerjarenbegroting Sonnevanck	44
5.6 Meerjarenbegroting Concordia	46
5.7 Toelichting op meerjarenbegroting Concordia	47
5.8 Advies Sonnevanck 2025-2028 Raad voor Cultuur.....	50

INLEIDING

1. INLEIDING

De afgelopen twee jaar hebben Theater Sonnevanck, Concordia, de Gemeente, de pandeigenaar en IAA Architecten met veel positieve energie en een gezamenlijke overtuiging gewerkt aan een plan om de oude V&D om te toveren tot een sprankelend en levendig *Cultureel Warenhuis*.

De aanleiding hiervoor is op hoofdlijnen drieledig. We willen bijdragen aan:

1. De revitalisering van de binnenstad

2. De aantrekkelijkheid van Enschede om er te wonen, leven en werken met een cultureel voorzieningenniveau dat daarbij hoort

3. Beide instellingen hebben een huisvestingsvraagstuk

1. De revitalisering van de binnenstad

Door het toonaangevende oude V&D pand leven in te blazen helpen we om het winkelgebied levendiger en toekomstbestendig te maken. De landelijke impulssubsidie van € 3.2 miljoen is niet voor niets toegekend. Het doel van de regeling is de kwaliteit van de binnenstad voor binnenstadbewoners en bezoekers te verbeteren. Door een breder aanbod van cultuur, horeca, bedrijvigheid, vakmensen, ambacht, werk- en buurtvoorzieningen en verschillende soorten toerisme. Op die manier moeten betrokken inwoners en nieuwe bezoekers worden aangetrokken.

2. De aantrekkelijkheid van Enschede om er te wonen, leven en werken met een cultureel voorzieningenniveau dat daarbij hoort

Te vaak gaat het over de woningen, winkels, fietspaden en is er te laat aandacht voor cultuur. En dat terwijl cultuur zorgt voor levendigheid en creativiteit. Cultuur is een uiting van mensen zelf en heeft daarmee de kracht om mensen te verbinden en een mooie samenleving te vormen. Er is grote behoefte aan plekken waar cultuurbeleving en het sociale leven bij elkaar komen. Plekken die de geest voeden én gezelligheid bieden. Het zorgen voor fysieke voorzieningen op het gebied van cultuur is een belangrijke taak voor gemeenten. Daarmee zorg je ervoor dat mensen graag willen wonen en werken in Enschede.

3. Beide instellingen hebben een huisvestingsvraagstuk

Sonnevanck wil graag meer publieksvoorstellingen in Enschede programmeren; de huidige locatie biedt deze mogelijkheden te beperkt. De filmzalen van Concordia zijn niet meer van deze tijd en het werken op meerdere locaties is niet efficiënt.

Om het huidige niveau als cultuurinstellingen te kunnen handhaven en doorontwikkelen is groei noodzakelijk. Bovenal is er de gedeelde ambitie om meer te betekenen voor de inwoners van Enschede en omgeving.

De haalbaarheidsstudie *het Warenhuis* is begin 2024 afgerond. Gelet op andere culturele huisvestingsvraagstukken heeft de gemeenteraad

aangegeven integraal te willen kijken naar de opgaven die voorliggen om op basis daarvan goede keuzes te kunnen maken. Dit is de reden dat de plannen tot nu nog niet in de volledigheid zijn gepresenteerd aan de gemeenteraad. Voor de zomervakantie 2024 hebben er inhoudelijke sessies plaatsgevonden en na het zomerreces dienen de onderbouwde (financiële) plannen ingediend te worden.

Met veel plezier presenteren wij u bij deze ons plan.

Wij realiseren ons dat de opgaven waar gemeenten in de komende jaren voor staan omvangrijk zijn. Daarbij is de gemeentelijke culturele infrastructuur één van de vele opgaven. Wil je een stad blijven ontwikkelen en aantrekkelijk houden vraagt dit om durf en visie om hierin te blijven investeren.

Graag willen we benadrukken dat met de toekenning van de impulssubsidie dit hét moment is om *het Warenhuis* en het gebied nieuw leven in te blazen. Wij zijn er klaar voor, u ook?

Lodi Deiman & Daniël van Klaveren
Theater Sonnevance

Lous Kerkhof
Concordia

DE BOUWSTENEN

2. DE BOUWSTENEN

2.1. BESCHIKBARE SUBSIDIE REVITALISERING BINNENSTAD

De binnenstad van Enschede is een flinke publiekstrekker in de regio Twente. Iedere week trekken bijna 300.000 bezoekers richting het hart. Het oude V&D-pand is een prachtig rijksmonument op een beeldbepalende plek en een belangrijke entree voor de binnenstad. Het is een van de laatste in een serie warenhuizen die architect Jan Kuijt ontwierp voor V&D. Het pand met een oppervlakte van 9000 vierkante meter staat inmiddels al zo'n zes jaar leeg.

De hoogste tijd voor een goede invulling die een impuls geeft aan de revitalisering van onze binnenstad.

Het Warenhuis draagt bij aan het aantrekkelijk en toekomstbestendig maken van de binnenstad. Het is niet voor niets dat het rijk specifiek voor dit project een positief subsidieadvies heeft gegeven vanuit de Impulsaanpak Winkelgebieden.

In de zomer van 2022 is vanuit de Gemeente Enschede in samenwerking met eigenaar en potentiële gebruikers een landelijke aanvraag gedaan in het kader van de revitalisering van binnensteden. Deze aanvraag, waarin *het Warenhuis* centraal stond, is gehonoreerd met een bedrag van ruim 3,2 miljoen euro, onder voorwaarde dat dat bedrag gematcht wordt door de gemeente.

Het Warenhuis draait de trend van verdere verpaupering en toenemende leegstand om: met een publieksfunctie waarin cultuur,

horeca en talentontwikkeling samengaan, krijgt het oude warenhuis weer grandeur en ontstaat van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat levendigheid op een plek die nu dreigt te verloederen.

Tegelijkertijd krijgt Enschede een plek waar bezoekers vanuit de hele regio op een laagdrempelige manier toegang hebben tot hoogwaardige kunst en cultuur. Een eigenzinnige stad als Enschede met een hoge ambitie op het gebied van talentbehoud heeft dit nodig. Daarnaast sluiten de plannen naadloos aan op de ambities die zijn vastgelegd in de Agenda Vrijtijdseconomie Enschede 2021-2025, de Omgevingsvisie, het Actieplan Binnenstad, de Cultuurnota en het Evenementenbeleid van de gemeente Enschede en de visie in het landelijk cultuurbeleid 'Cultuur voor iedereen' om cultuur in te zetten als een belangrijke pijler voor een aantrekkelijke stad.

2.2 TWEE CULTURELE INSTELLINGEN KUNNEN EN WILLEN GROEIEN

Zowel Concordia als Theater Sonnevanck staan voor een huisvestingsvraagstuk. Sonnevanck barst momenteel uit haar huisvesting en de ruimten van Concordia zijn verouderd en niet goed geoutilleerd. Om het huidige niveau als cultuurinstellingen te kunnen handhaven en doorontwikkelen is groei noodzakelijk. Bovenal is er de gedeelde ambitie om meer te betekenen voor de inwoners van Enschede en omgeving, de overtuiging dat de (binnen)stad baat heeft bij een vernieuwende culturele plek én het enthousiasme over de

kansen die de beoogde locatie biedt.

Voortgedreven door onderlinge chemie en de bereidheid om taken en expertise te delen werken Concordia en Sonnevanck reeds twee jaar toe naar een nieuwe publieksmagneet in het centrum: *het Warenhuis*. Concordia vestigt in *het Warenhuis* 4 filmzalen, een bioscoop bovenop het dak, een expositieruimte met een aansprekend horecaconcept. Theater Sonnevanck maakt professionele muziektheatervoorstellingen voor jeugd en jongeren en biedt ruimte aan talentontwikkelingstrajecten, met een eigen theaterzaal en repetitiestudio als basis. Achter de schermen worden kantoren, workshopruimtes, overlegplekken en andere faciliteiten gezamenlijk gebruikt. Inhoudelijk worden de samenwerkingen op het gebied van cultuureducatie en talentontwikkeling versterkt en uitgebouwd. Samen worden programma's, debatavonden en minifestivals rondom maatschappelijke thema's georganiseerd die plaatsvinden in alle hoeken van het gebouw en daarbuiten. Samenwerking met andere culturele en sociaal-maatschappelijke partners uit de stad vormt daarbij een belangrijk uitgangspunt.

2.3 CONCORDIA

Film, beeldende kunst en de kruisbestuiving daartussen & de mogelijkmaker

Concordia biedt een onderscheidende, avontuurlijke programmering voor film en beeldende kunst. Vooral de kruisbestuiving tussen deze expertises maakt het aanbod uniek. De filmpoot van Concordia is de afgelopen tien jaar gegroeid als kool: van 14.000 naar 45.000 bezoekers per jaar.

Enschede heeft als cultuurstad een regionale functie en brengt dan ook het filmtheater voor de gehele regio. In *het Warenhuis* kan Concordia meer en diverser programmeren, goed lopende films langer laten rouleren en daardoor meer bezoek trekken. Er ontstaat bovendien ruimte voor nog meer thematische programma's, klassiekers en festivals.

Commerciële bioscopen (zoals Kinopolis en Vue) en filmtheater (zoals we dat voor ogen hebben in het Warenhuis) hebben verschillende functies. In bioscopen wordt voornamelijk entertainment geprogrammeerd. Filmtheater is aanvullend op dat aanbod en richt zich op de artistieke en maatschappelijke aspecten van de filmcultuur. Concordia biedt ruimte voor verdieping en ontwikkelt educatieve programma's voor kinderen, jongeren en volwassenen. De culturele kwaliteit van het filmtheateraanbod en de verdiepende programma's zijn daarom een waardevolle toevoeging. Concordia zorgt voor kruisbestuiving door de filmzalen op één locatie samen te brengen

met expositieruimtes. Zo krijg je als bezoeker op inventieve wijze kunst gepresenteerd en de mogelijkheid om zelf kunst te kopen.

Verbinding door beeldende kunst

Met beeldende kunst legt Concordia enerzijds de verbinding met het filmprogramma in *het Warenhuis*, anderzijds met initiatieven in de stad. De beeldende kunstprogramma's ademen film en beeldcultuur. De exposities hebben een grote aantrekkingskracht op een breed publiek. Kunstenaars en ondernemende creatieven krijgen een podium om zichzelf, hun werk en visie op een multimediale manier te presenteren, en de gelegenheid om elkaar te ontmoeten. Wijkbewoners uit Enschede nemen deel aan toegankelijke belevingsprogramma's die enthousiasmeren en hen verbinden met kunst en met elkaar.

Mogelijkmaker voor stad en regio

Regelmatig ontspruiten uiteenlopende initiatieven en projecten waar handen en voeten aan moet worden gegeven. Concordia ondersteunt en faciliteert deze projecten en maakt ze mogelijk. Van de financiële administratie van een project tot projectmanagement of hulp bij het aanvragen van fondsen. Dit heeft als bijkomend voordeel dat de makers, ondernemers, kunstenaars en leerlingen binnen het project kunnen vlammen. We staan open voor vragen uit het brede culturele veld in Enschede en Twente, en werken op dit moment met veel plezier aan projecten op het gebied van cultuureducatie, cultuurparticipatie en Twente als TIC-regio.

2.4 THEATER SONNEVANCK

Theater Sonnevanck behoort tot de top van het Nederlandse jeugdtheater en is al jaren onderdeel van de landelijke culturele basisinfrastructuur (BIS). Onlangs schreef de Raad voor Cultuur een zeer lovend positief advies met betrekking tot de verlenging van de landelijke subsidie voor de periode 2025-2028, met een verhoging van het huidige budget. Het gezelschap maakt sinds 1990 toonaangevend muziektheater voor kinderen, jongeren en families en is in 2024 opnieuw genomineerd voor de prestigieuze landelijke theaterprijs de Gouden Krekel. Sonnevanck kent een breed publieksbereik. Via het programma Cultuureducatie met Kwaliteit is het aanbod toegankelijk voor grote groepen kinderen en jongeren. Sonnevanck werkt daarnaast structureel samen met artistieke partners in en buiten stad en regio, waaronder Phion, de Nederlandse Reisopera en Theater Oostpool. Hierdoor worden ook andere publieksgroepen goed bereikt, ook in de grote zalen. Per jaar bereikt Sonnevanck met ruim 400 voorstellingen meer dan 40.000 kinderen, jongeren en volwassenen.

Op het gebied van talentontwikkeling speelt Sonnevanck een voortrekkersrol. Voor zowel jongeren, kunststudenten (mbo en hbo) als recent afgestudeerde makers en uitvoerders zijn er ontwikkelings-trajecten en stagemogelijkheden.

Al geruime tijd is Sonnevanck uit het huidige pand gegroeid. Met een zeer beperkt aantal zitplaatsen, krappe foyer en slechte zicht-

baarheid in het stadscentrum is Sonnevanck momenteel vooral een maakplaats voor producties die daarna op tournee gaan langs scholen en theaters door het hele land. Ook is er facilitair behoefte tot verdere professionalisering die nu niet mogelijk is.

De Raad voor Cultuur schrijft in haar advies dat Theater Sonnevanck een zichtbare plek in Enschede verdient, waardoor het bereiken van een breed publiek gemakkelijker wordt.

In *het Warenhuis* krijgt Sonnevanck een grotere theaterzaal dan de huidige en een uitstekend uitgeruste repetitiestudio. Daarmee wordt een veel ruimer aanbod aan jeugdtheater in de stad mogelijk en kan Sonnevanck verder ontwikkelen en doorgroeien. Wat in Enschede gemaakt wordt, blijft vanaf nu ook langer te zien in Enschede. Met een krachtige, zichtbare aanwezigheid in de binnenstad kan Sonnevanck de rol van stadsgezelschap oppakken, sneller inspelen op lokale thema's die van betekenis zijn voor gezinnen en jongeren in de stad en regio.

A large, bold, orange number '3' is positioned on the right side of the image, partially overlapping the text. The background is a solid, muted olive green color.

**DE PLUS EN ONZE
VIJF AMBITIES**

3. DE PLUS EN ONZE VIJF AMBITIES

Zowel Concordia als Theater Sonnevanck vergroten in *het Warenhuis* hun slagkracht en publieksbereik individueel aanzienlijk. Maar de grootste kansen liggen daar waarin ze elkaar versterken, samen optrekken en een synergie bewerkstelligen die veel meer is dan de som der delen; er ontstaat een Plus.

Profiel:

Het Warenhuis is een levendige, bloeiende ontmoetingsplek waar je wordt verrast en geprikkeld. Met zowel een culturele, educatieve als een sociale functie. Een plek met een eigenzinnig, avontuurlijk en breed toegankelijk aanbod op het vlak van:

- (Muziek)theater voor jeugd, jongeren, families
- Film
- Beeldende Kunst
- Cultuureducatie
- Talentontwikkeling
- Horeca

Het Warenhuis zet als Mogelijkmaker de stad in de spotlights. Op verzoek van derden faciliteren, ondersteunen en jagen we kunst- en cultuurprojecten aan binnen de themagebieden cultuureducatie, cultuurparticipatie en Twente als TIC-regio.

Strategische doelen:

Om verder vorm en inhoud te geven aan de Plus hebben we voor de komende vier jaar de volgende vijf ambities geformuleerd:

1. Bijdragen aan sociale cohesie: een ontmoetingsplek waar kunstbeleving en gezelligheid samenkomen
2. Een duurzaam fundament voor cultuureducatie en talentontwikkeling
3. Ruimte voor het culturele middenveld en amateurkunst
4. Stimuleren van interdisciplinaire samenwerkingen en partnerschappen
5. Oog voor duurzaamheid en toegankelijkheid

Deze elementen maken het een plek van maatschappelijke én economische waarde. *Het Warenhuis* staat daarmee stevig en optimistisch in de wereld, in de regio, in Enschede.

Doelgroepen:

Enschede is met ruim 160.000 inwoners en circa 160 nationaliteiten de grootste stad van Overijssel. We verwelkomen in *het Warenhuis* een publiek van alle leeftijden: inwoners van Enschede en omgeving van 4-100 jaar met een nieuwsgierig karakter en een open blik. Families, grootouders, jongeren, ondernemende creatieven, docenten, vrienden en mensen die een dagje Enschede doen. Leerlingen en leerkrachten van het primair, speciaal en voortgezet onderwijs in Enschede en omliggende regio komen ons structureel bezoeken. Studenten van ROC van Twente, Saxion, ArtEZ en de Universiteit Twente.

Whize segmenten / Mosaic groepen verdeeld over bevolking in Enschede

- Kunst voor het kinderebrein: alle leerlingen in het primair (± 12.000) en voortgezet onderwijs (± 8.000) in Enschede verwelkomen we graag structureel in ons Warenhuis. Dit gebeurt (groten)deels door de culturele activiteiten die we in schoolverband organiseren.
- Jong en hoopvol. Jongeren tussen de 20 en 30 jaar oud (27.758 mensen in de stad, 17% van de inwoners) betrekken we bij ons programma. Studenten, young professionals en starters. Meestal alleenstaand, werken vaak in dienstverlening. Proberen graag nieuwe dingen uit.
- Gewoon gemiddeld. Ouders met jonge kinderen, zijn zelf tussen de 30 en 40 jaar oud (20.000, bijna 12,5% van de inwoners). Staan middenin het leven, vaak tweeverdieners.
- Plannen en rennen. Ruim 12% van de inwoners, met kinderen in alle leeftijden, zijn zelf tussen de 40 en 50 jaar oud. Hebben vaak iets meer te besteden.
- Zorgeloos en actief. 13,5% van de inwoners, zijn tussen de 50 en 60 jaar en weten culturele instellingen van oudsher al goed te vinden. Houden van een rijk cultureel leven en gaan er graag op uit.

FAMILIES SOCIALE COHESIE
CULTUUREDUCTIE REGIO
GEZELLIGHEID
TALENTONTWIKKELING
DIVERSITEIT
ONTMOETINGSPLEK
AMATEURKUNST
DUURZAAM JONG & OUD
KUNSTBELEVING
DUURZAAM FUNDAMENT
ENSCHEDEERS
FILM MIDDENVELD
INTERDISCIPLINAIR
JEUGDTHEATER
TOEGANKELIJK

3.1 BIJDRAGEN AAN SOCIALE COHESIE: EEN ONTMOETINGSPLEK WAAR KUNSTBELEVING EN GEZELLIGHEID SAMENKOMEN

Laat verschillende kunstvormen samen met vernieuwende horecaconcepten bezitnemen van een karakteristieke locatie in de binnenstad, en het publiek stroomt toe. Kort samengevat is dat de ervaring van vergelijkbare cultuurclusters in andere steden, zoals De Verkadefabriek in Den Bosch, LUX in Nijmegen, Forum in Groningen, De Toneel- en Filmschuur in Haarlem maar ook FACT in Liverpool. In veel gevallen werden ze al in het eerste jaar na de opening verrast door een enorme toeloop.

Laagdrempelig en uitnodigend – een plek om te blijven (third place)

Enschede staat voor grote maatschappelijke opgaven, zoals het vergroten van kansengelijkheid en het terugdringen van eenzaamheid. Het Warenhuis wil bijdragen aan sociale cohesie als een laagdrempelige, inclusieve, innovatieve plek, met een zeer divers aanbod van hoog artistiek en professioneel niveau. Aantrekkelijke horeca zorgt ervoor dat het een relaxte, levendige en toegankelijke plek wordt waar je wil blijven. Nieuwe gezamenlijke programma's, debatavonden en mini-theaterfestivals waarbij elke hoek van *Het Warenhuis* wordt benut, nodigen uit tot nieuwe ontmoetingen. *Het Warenhuis* is een plek waar kunstbeleving langer doorgaat dan het

moment van bezichting en het sociale leven en kunst en cultuur samengaan. De horeca richt zich op een brede doelgroep en bestaat uit meerdere segmenten met een eigen identiteit waardoor er gezellig kan worden geluncht, geborreld en gedineerd op elk tijdstip van de dag.

Het Warenhuis sluit aan bij het streven van het stadsbestuur om jeugd en gezin centraal te stellen in het beleid, en biedt kansen om jong talent voor de stad te winnen en te behouden. Met het bij elkaar brengen van film, muziek- en (jeugd)theatervoorstellingen en hedendaagse beeldende kunst, wordt daarnaast een brede doelgroep van alle leeftijden bereikt die we gezamenlijk een groot en divers aanbod kunnen bieden. En dat niet alleen: tussen de verschillende publieksgroepen zal kruisbestuiving plaatsvinden. Senioren die naar de film gaan komen volgend weekend terug naar een voorstelling met de kleinkinderen. Ouders die een voorstelling bezoeken blijven nog even hangen bij een expositie, terwijl de kinderen in de horeca aan tafels zitten te tekenen.

En er is altijd wat te doen. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat ademt *het Warenhuis* ruimte én bedrijvigheid.

Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat bedrijvigheid in *Het Warenhuis*

De ruime openingstijden vormen een belangrijk onderdeel van het totaalconcept. De horeca vormt een belangrijke schakel tussen publiek en kunst. Van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat kunnen bezoekers er terecht.

Ochtend: In de ochtend staan de eerste filmhuisvoorstellingen geprogrammeerd, er is een nieuwe tentoonstelling over videokunst te bezoeken en de horecagelegenheid is geopend voor koffie, thee en ontbijt. Drie kleuterklassen hangen hun jassen op in de spectaculaire garderobe. Zij gaan zo de theaterzaal in voor een gloednieuwe muziektheaterproductie. Voordat de voorstelling begint spelen zij in de foyer met de educatieve installatie geïnspireerd op het thema van de voorstelling.

Middag: Vanaf lunchtijd zit de horeca in het Warenhuis vol. Winkelend publiek, studenten, ondernemers, bezoekers van het filmhuis, maar ook werkende collega's zoeken hier een gezellig plekje om bij te kletsen op een inspirerende plek in de binnenstad. Aan de stamtafel wordt gebladerd in kunst- en designtijdschriften of gewerkt. Het spreekt voor zich dat er voldoende plekken zijn om je laptop in te pluggen of je mobiel op te laden. De kleuterklassen halen hun jassen weer op. Na de voorstelling kregen zij in de repetitiestudio nog een workshop waarbij ze zelf toneel mochten spelen. De rest van de middag zijn er verschillende voorstellingen en activiteiten die door doelgroepen van jong tot oud de moeite waard zijn.

Avond: de vroege avondfilms draaien en veel bezoekers besluiten vooraf een hapje te gaan eten in het horecagedeelte. Borrelen en dineren zijn beiden mogelijk. Het Warenhuis is niet alleen een culturele maar ook gezellige hotspot geworden waar mensen elkaar graag ontmoeten. Er zijn netwerkbijeenkomsten, er is bedrijvigheid in het horecagedeelte en ook 's avonds zijn er repetities. Dat is typisch het Warenhuis. Het is hier altijd dynamisch en full swing.

3.2 EEN DUURZAAM FUNDAMENT VOOR CULTUUREDUCATIE EN TALENTONTWIKKELING

Theater Sonnevanck en Concordia spelen beiden een aanjagende rol op gebied van cultuureducatie. *Het Warenhuis* wordt hiervan het gezamenlijke hart waarin samenwerking wordt geïntensiveerd en expertise nog meer wordt uitgewisseld. Gezamenlijk worden programma's ontwikkeld voor scholen, die in *het Warenhuis* plaatsvinden of op de scholen/in de wijk.

De bestaande samenwerkingen binnen talentontwikkelingstrajecten worden voortgezet, uitgebreid en letterlijk beter zichtbaar gemaakt. Het innovatieve programma Cross-TIC is daar een goed voorbeeld van: presentaties worden getoond, er is ruimte in het gebouw voor een beeldend cross-mediaal kunstenaar die (zichtbaar voor publiek) aan het werk is en middels een digitaal bord wordt continu inzichtelijk gemaakt wat er vanuit Cross-TIC wordt ontwikkeld.

Ook lokale makers krijgen in *het Warenhuis* ruimte om hun werk te testen voor publiek. Voor het behoud van talent in de stad – ook na de opleiding - zijn dergelijke test- en ontmoetingsplekken cruciaal.

Stel je voor:

GEZAMENLIJKE PROGRAMMA'S IN HET WARENHUIS

WARENHUISDAGEN: Kunstcampus in de oude V&D

Op verschillende momenten in het jaar bieden we een dubbelprogramma aan scholen aan. Een hele dag beeldende kunst en theater! De ene groep gaat in de ochtend naar het theater en in de middag naar een expositie en de andere groep precies omgekeerd. Ze worden volledig ondergedompeld in een interactieve kunstbeleving.

De kinderen bezoeken een gloednieuwe beeldende kunst expositie met interactieve elementen, gevolgd door een workshop waar ze onder begeleiding van docenten van Concordia hun eigen kunstwerk mogen maken. Daarna wordt er samen geluncht: in de Vide zetten we klaptafels en banken neer. Picknicken in *het Warenhuis*!

Bij de voorstelling krijgen de kinderen in de zaal een workshop van de acteurs. De kinderen mogen op hun eigen manier scenes in het decor naspelen en praten op speelse wijze over de inhoud van de voorstelling na. Het einde van de dag wordt afgesloten met een film die gaat over het maken van theater en decors. Zo brengen bijna 200 kinderen een hele schooldag in *het Warenhuis* door die ze niet snel zullen vergeten.

Wachtende kinderen in de vide.

De aan de vide grenzende wand van de theaterzaal is over de hele breedte gevuld met lange kapstukken op drie verschillende niveaus, die door middel

van een katrol naar beneden kunnen worden gehaald. Bezoekende kinderen hangen hun tassen en jassen aan de kapstok, die vervolgens weer omhoog gehesen worden. Drie lange rijen kinderjassen en -tassen hangen voor de wand met posters. Een praktische oplossing voor bezoekend publiek, maar ook een helder signaal, zichtbaar vanuit de horeca: er gebeurt iets in de zaal. *Het Warenhuis* is in bedrijf!

WARENHUIS MINI-FESTIVAL: (Lift Festival/ Uplifting Days)

Op twee momenten in het jaar organiseert *Het Warenhuis* een minifestival rondom een bepaald thema. Dat thema hangt samen met de jaarkalender. We kiezen voor twee momenten die we binnen Twente extra aandacht willen geven en uit de kalender willen opliften. In oktober, tijdens de regenboog week, staat Queerness centraal en in juni, rondom Ketikoti, herdenken en bevragen we onze verhouding tot het verleden. We onderzoeken wat de thematiek voor deze stad en haar inwoners betekent.

We stellen een divers programma samen dat de thematiek van verschillende kanten belicht en onderzoekt. Door het hele pand zijn voorstellingen en kunstwerken te zien: nieuwe talenten tonen eigen werken, Sonnevancq maakt voor deze dagen kleine nieuwe voorstellingen en Concordia programmeert topfilms die aansluiten op het thema. Lokale makers worden uitgenodigd om zich via cross-over projecten tot de thematiek te verhouden. Drie dagen lang staat *het Warenhuis* vanaf de vroege ochtend tot de late avond in het teken van Uplifting Days. We sluiten af met een optreden in de horeca met spoken word en artiesten van ArtEZ

conservatorium. De techniek wordt geheel verzorgd door de studenten theatertechniek van de Podiumacademie in Almelo.

WARENHUISVERDIEPINGEN: Verdiepingsavonden: The floor is yours.

We organiseren naast de mini-festivals door het jaar heen 4 verdiepingsavonden: in september, december, februari en april.

In Studio of Theaterzaal wordt publiek uitgenodigd om een avond lang hardop van gedachten te wisselen over een thema dat lokaal en regionaal betekenis heeft. De keuze voor thema's is altijd prikkelend en verrassend. Soms is het politiek, soms kunstzinnig, soms sociaal-maatschappelijk, soms dicht op de actualiteit. Creative Technology zal in ieder geval jaarlijks aan de orde komen. De avonden bestaan uit een combinatie van lezing, gesprek, muziek en theatrale interventies. We mikken hierin expliciet op een publiek tussen 16 en 34 jaar waarbij uiteraard ook 34-plussers welkom zijn.

ETALAGEDAGEN: Presentaties en try-outs

Onder de naam Etalagedagen worden laboratoria en onderzoeksresidenties gepresenteerd. Dit kunnen presentaties zijn vanuit het programma Cross-TIC, van Concordia en/of Sonnevancq, maar ook presentaties van studenten van kunstvakopleidingen en amateurkunst. Een open uitnodiging naar lokale makers die iets willen testen op publiek.

Voor publiek is helder: een Etalagedag betekent avontuur, de dialoog en experiment. Je weet nooit wat je krijgt en bent als testpubliek onderdeel van een onderzoek. Vaak volgt hieraan gekoppeld een nagesprek met de makers.

ONTMOETEN

DYNAMISCH

VERRASSEND

MULTIFUNCTIONEEL

DUURZAAM

FLEXIBEL

KUNSTZINNIG

EXPOSITIES

HORECA

BUITENBIOS

VOORSTELLINGEN

FILMS

3.3 RUIMTE VOOR HET CULTURELE MIDDENVELD EN AMATEURKUNST

Het Warenhuis is er voor de hele stad. In onze gezamenlijke missie zijn cultuureducatie en talentontwikkeling speerpunten. Dit stopt niet na de studententijd. Integendeel. Enschede heeft een bloeiend cultureel amateurleven met een verscheidenheid aan theatergroepen, koren en muziekverenigingen. Voor hen maken we in *het Warenhuis* plaats.

De theaterzaal is een aantal weekenden per jaar en gedurende de maanden juni en juli grotendeels beschikbaar voor repetities en uitvoeringen van derden. Theaterproducties van middelbare scholen, groep 8 musicals, uitvoeringen van lokale theatergezelschappen krijgen een plek. Daarnaast onderzoeken we of we structureel ruimte kunnen maken in de repetitiestudio op 1 of meer avonden per week voor repetities van anderen. We maken de beschikbaarheid van de zaal en repetitiestudio in een online agenda zichtbaar. Verenigingen, scholen en andere partijen kunnen intekenen op de beschikbare momenten.

We willen een betrouwbare en fijne samenwerkingspartner zijn voor professionele, regionale kunstenaars en creatieven door hen opdrachten te verlenen en een community op te bouwen.

3.4 STIMULEREN VAN INTERDISCIPLINAIRE SAMENWERKINGEN EN PARTNERSCHAPPEN

Het Warenhuis is een ontmoetingsplek waar makers, ondernemende creatieven, docenten, studenten en het bedrijfsleven elkaar onbevangen en ontspannen kunnen ontmoeten. Thuishonk, redactieruimte en hoofdkwartier van stadsbrede evenementen als het roze filmfestival, de Museumnacht, Dutch Innovation Days en de Regenboogdagen.

Samenwerking met andere cultuur- en techniekpartners.

Cross-TIC is een talentontwikkelingsproject waarmee nieuwe kansen worden gecreëerd voor cross-mediale makers in Twente, met aandacht voor Technologie, Innovatie en Creativiteit. Want: een beter maakklimaat voor makers leidt tot een groter en verrassender cultureel aanbod in Twente, en dus tot een betere woon- en werkplek voor creatieven én bewoners. Cross-TIC wordt van 2021 tot en met 2024 uitgevoerd door negen kernpartners: Bibliotheek Almelo & Theater Hof 88, Kunsten op Straat, Oyfo, PLANETART, Schouwburg Hengelo, Theater Sonnevanc, Stichting Oldenzaalse Musea, Tetem en Concordia (penvoerder) én de culturele partners en opleidingen in Twente. Cross-TIC werkt daarnaast samen met Twentse podia, filmhuizen, bibliotheken, kulturhuzen, festivals, musea. Het project wordt ondersteund door de Provincie Overijssel en de 14 gemeentes die samen de Cultuurregio Twente vormen.

Concordia en Sonnevanc zijn samen met PLANETART en Tetem de

Enschedese kernpartners. Om het project veel beter zichtbaar te maken in Enschede willen we Cross-TIC in *het Warenhuis* letterlijk in de spotlights zetten. In de etalage of op een scherm. *Het Warenhuis* kan als fysieke plek bijdragen aan het koppelen van makers, culturele instellingen, werkplekken, coaching, ondernemers en creatieve broedplaatsen in Twente.

Samenwerking met sociaal domein

Hieronder valt het creëren van ontmoetingen en verbindingen tussen jongeren en mensen met én zonder lichamelijke of verstandelijke beperking door middel van kunst. Maar ook het inzetten van kunst als middel om eenzaamheid tegen te gaan en preventie voor klachten of problemen op het gebied van mentale gezondheid.

Het Warenhuis is de plek waar samenwerkingen met partners in de stad ontstaan, intensiveren en meer vorm krijgen, zoals:

- De Kunstclub. Waar vrouwen uit de verschillende wijken in Enschede elkaar ontmoeten en kennismaken met kunst, in samenwerking met welzijnsorganisatie Alifa.
- De kunst van het gelijkwaardig ontmoeten. Een samenwerking met zorgorganisatie Avelijn waarbij jongeren en mensen met én zonder een verstandelijke beperking elkaar ontmoeten door middel van kunst.
- Philofilm. Een samenwerking met de opleiding filosofie en studie

vereniging Ideefiks van de Universiteit Twente.

- Cinementaal. Een samenwerking met als doel om thema's binnen de psychologie, psychiatrie, filosofie of levenskunst middels film op een positieve manier onder de aandacht te brengen.

3.5 OOG VOOR DUURZAAMHEID EN TOEGANKELIJKHEID

Het Warenhuis presenteert kunst en cultuur zo laagdrempelig mogelijk en is inclusief. Het hele gebouw is rolstoeltoegankelijk en er is aandacht voor neurodiversiteit. Theater Sonnevanck heeft een prikkelarme productie op het repertoire die regelmatig zal worden getoond en de theaterproducties voor het speciaal onderwijs krijgen ook in *het Warenhuis* een plek. We zullen in overleg met maatschappelijke sociale partners onderzoeken hoe we voor specifieke doelgroepen aanbod in *het Warenhuis* kunnen genereren, zodat we er zijn voor iedereen.

**DE SURPLUS:
SAMENWONEN MET
DE BIBLIOTHEEK IN
HET WARENHUIS**

Ruimte voor meer partners

De vierkante meters van *het Warenhuis* geven ruimte aan meer potentiële partners dan Theater Sonnevanck en Concordia alleen. De voorkeur gaat daarbij sterk uit naar maatschappelijke en/of creatieve partners waardoor het concept van *het Warenhuis* wordt verstevigd en nieuwe samenwerkingen mogelijk zijn.

Zoals bekend is de Podiumacademie van het ROC lange tijd aan boord geweest als mogelijke partner. De financieringsstructuur van het onderwijssysteem maakte het uiteindelijk niet mogelijk voor hen om aan te sluiten. Hoewel we dit betreuren maakt hun vertrek aan de publiekscant van *het Warenhuis* geen verschil. Aan de 'achterkant' was de samenwerking met het ROC mooi vanuit de talentontwikkelingsfunctie van het gebouw. Op dit vlak blijven Sonnevanck, Concordia en de Podiumacademie samenwerken door middel van workshopweken in *het Warenhuis*, stageplekken voor technici en het voornemen om met de Leonardus stichting projecten te ontwikkelen met mbo-alumni om hun doorstroom naar de praktijk te bevorderen.

Samenwerking met de bibliotheek

Op 15 juli jl. is door de gemeenteraad een motie aangenomen waarbij gevraagd wordt om aan *het Warenhuis* een scenario voor inhuizing van de Bibliotheek toe te voegen. Gezien de beperkte tijd tussen de motie en de indiendatum voor onze huisvestingsplannen, hebben wij samen met de bibliotheek enkel een heel grove inhoudelijke verkenning gedaan.

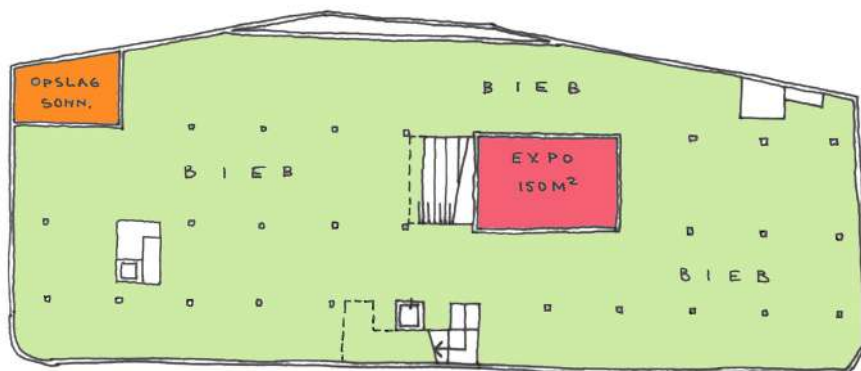
We zijn ervan overtuigd dat inhuizing van de Bibliotheek als partner in het concept van *het Warenhuis* zeker van meerwaarde is. Het zou de ultieme plus zijn. Zowel op inhoudelijk vlak als facilitair biedt dit goede kansen voor samenwerking. Met drie verschillende partners met eigen, maar ook deels overlappende publieksprofielen, wordt de diversiteit in publieksgroepen nog verder vergroot. Dat zorgt voor nog meer kruisbestuiving. Ook biedt het kansen voor inhoudelijke samenwerking op sociaal-maatschappelijke onderwerpen en met sociaal-maatschappelijke partners in de stad. Thematiek die in de films en exposities van Concordia en de voorstellingen van Sonnevanck aan de orde komt, kan door de Bibliotheek worden ondersteund. In gezamenlijke educatieve programma's en verdiepende randprogrammering. Waarmee we gezamenlijk bijdragen aan het bevorderen en stimuleren van taalvaardigheid én maatschappelijk bewustzijn. De Bibliotheek kan een deel van de collectie dat past bij deze thema's bijvoorbeeld in de entree al in de spotlights zetten. De collectie van de Bibliotheek kan zichtbaar zijn door het hele Warenhuis. We streven naar een open uitstraling van het hele gebouw, waarin de activiteiten van de verschillende organisaties door elkaar heen lopen en te zien zijn. Ook kan er een efficiency slag geslagen worden door samenwerking in de back- en frontoffice. Mooie voorbeelden van succesvolle samensmelting van diverse functies zijn de Loc-hal in Tilburg en Forum in Groningen. Concepten die ook goed passen bij een stad als Enschede. Enschede kan zich als stad met *het Warenhuis* in de oorspronkelijke opzet, of met de ultieme plus van de Bibliotheek, echt op de kaart zetten. Wat niet alleen van maatschappelijke waarde is, maar ook een economisch belang voor de stad dient.

VLEKKENPLAN INCLUSIEF BIBLIOTHEEK

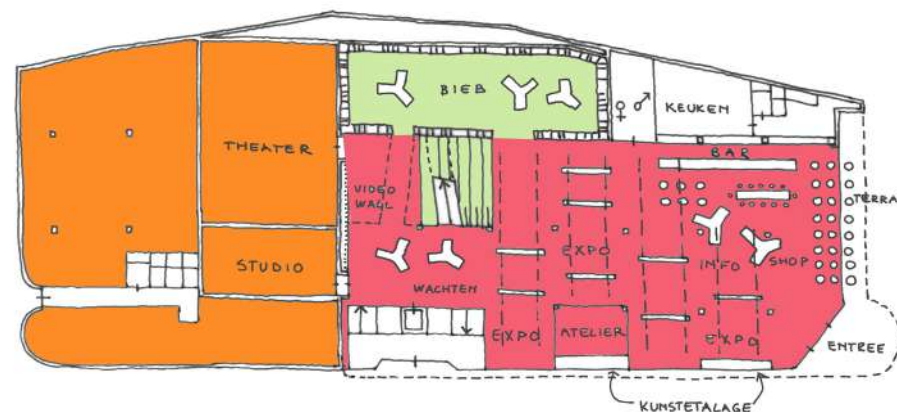
Zoals aangeven is de doorlooptijd voor de verkenning; samenwonen met de bibliotheek, erg kort. Om gehoor te geven aan de opdracht van de Gemeente hebben we een eerste opzet

gemaakt hoe het vlekkenplan er uit zou kunnen zien als de bibliotheek besluit zich te vestigen in Het Warenhuis. Daarnaast is er met de projectontwikkelaar een doorberekening gemaakt wat dit betekent in financiële en voorwaardelijke zin. Hiervoor verwijzen wij naar het plan van de bibliotheek.

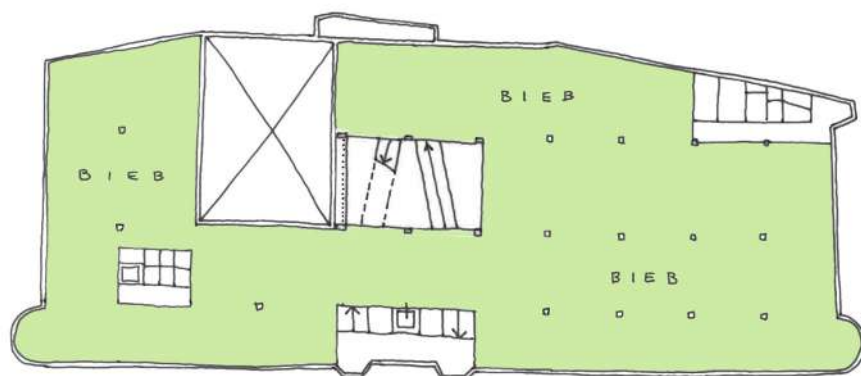
SOUTERRAIN

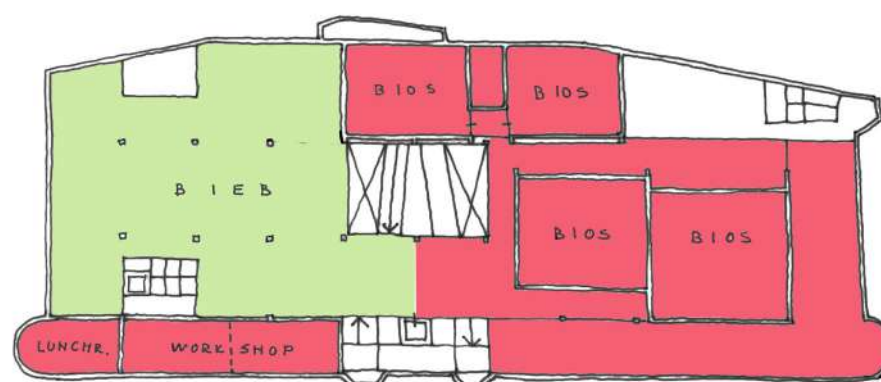
BEGANE GROND

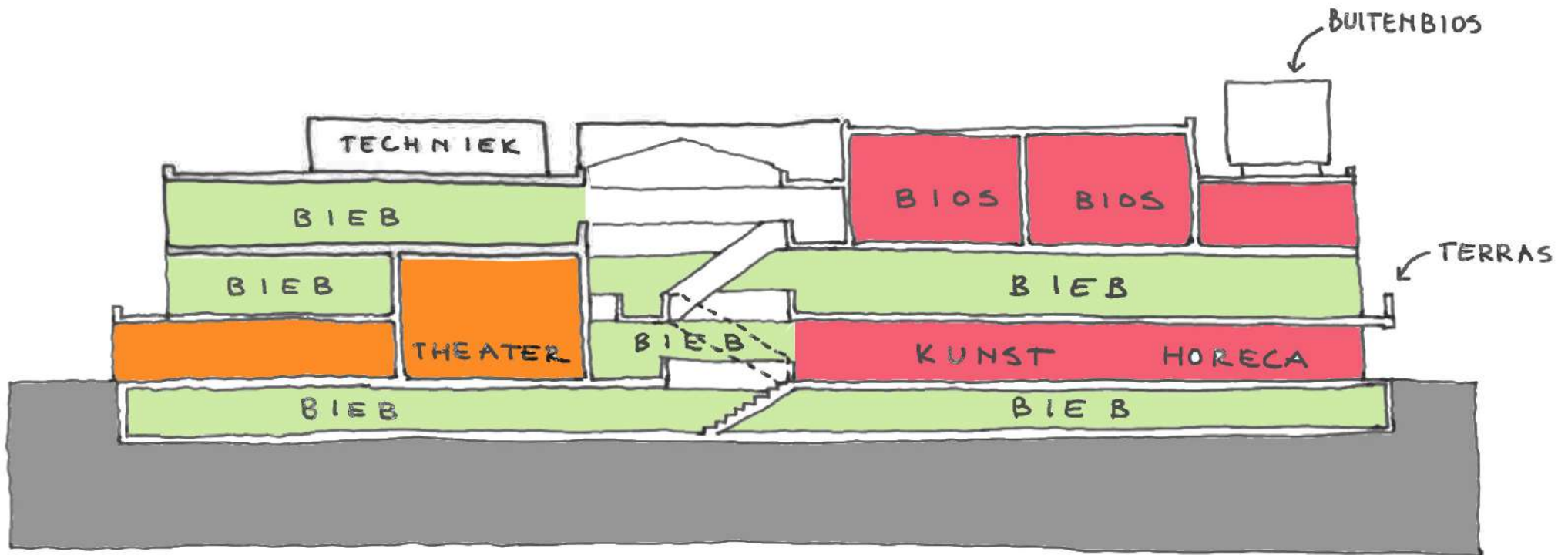

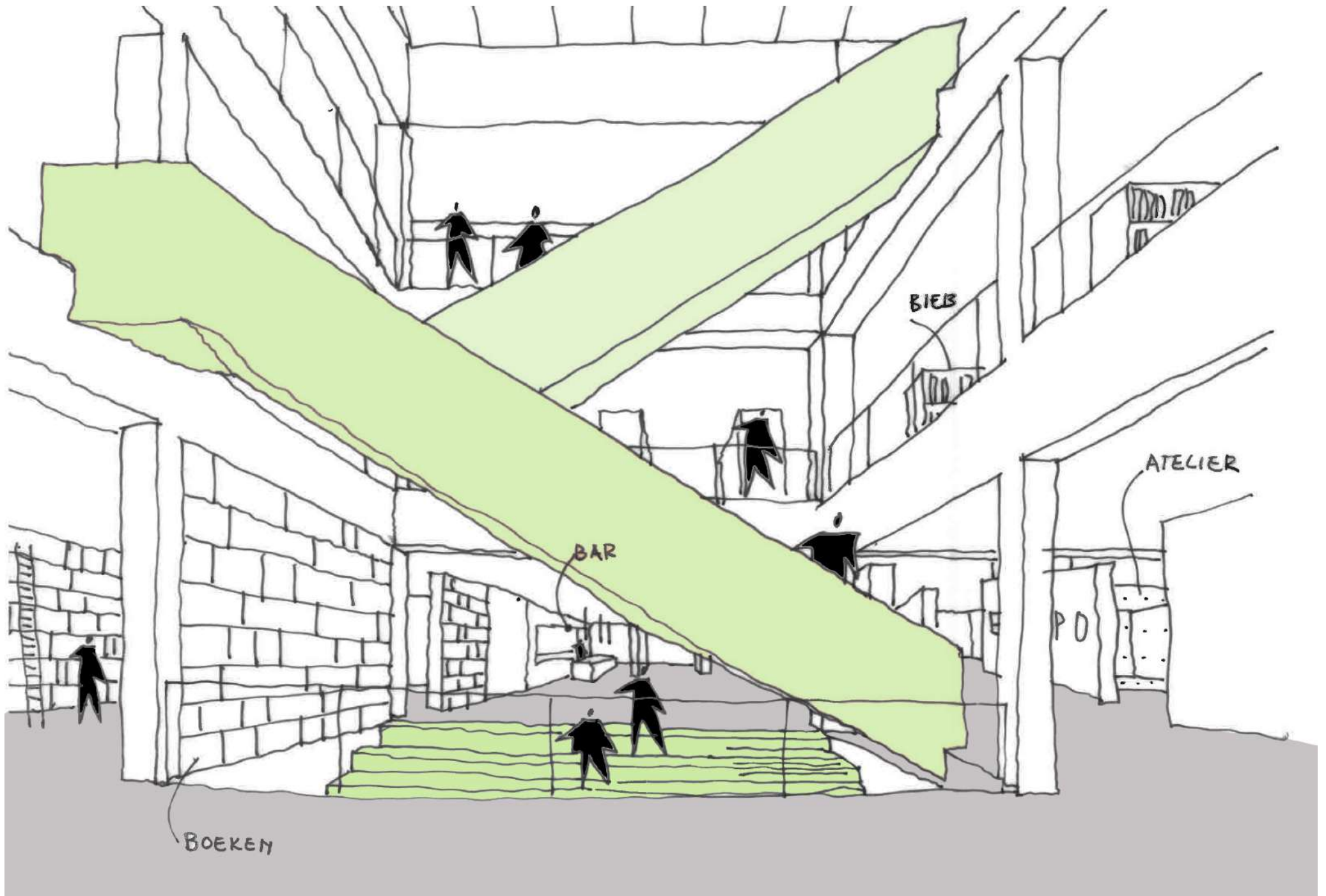
EERSTE VERDIEPING

TWEDE VERDIEPING

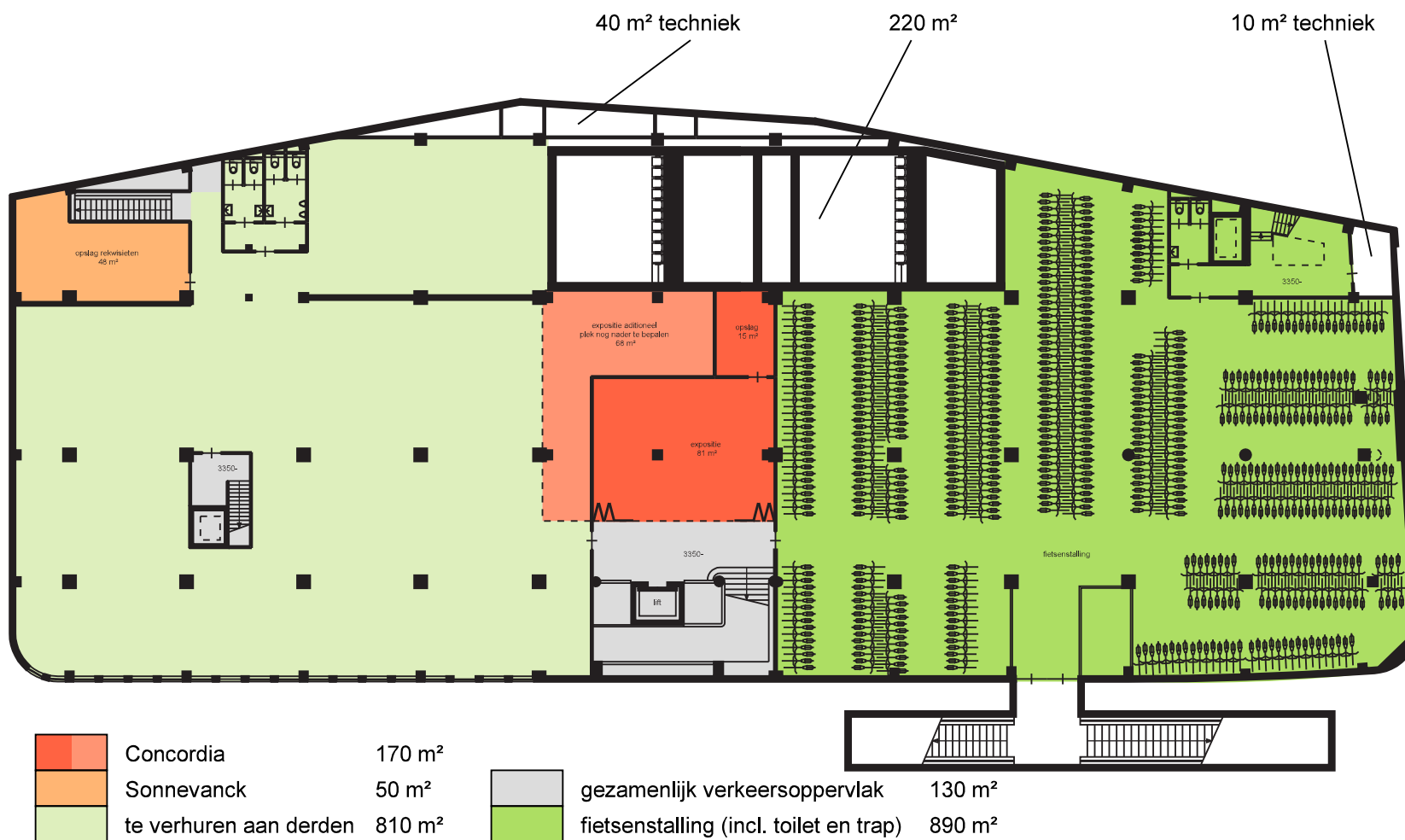

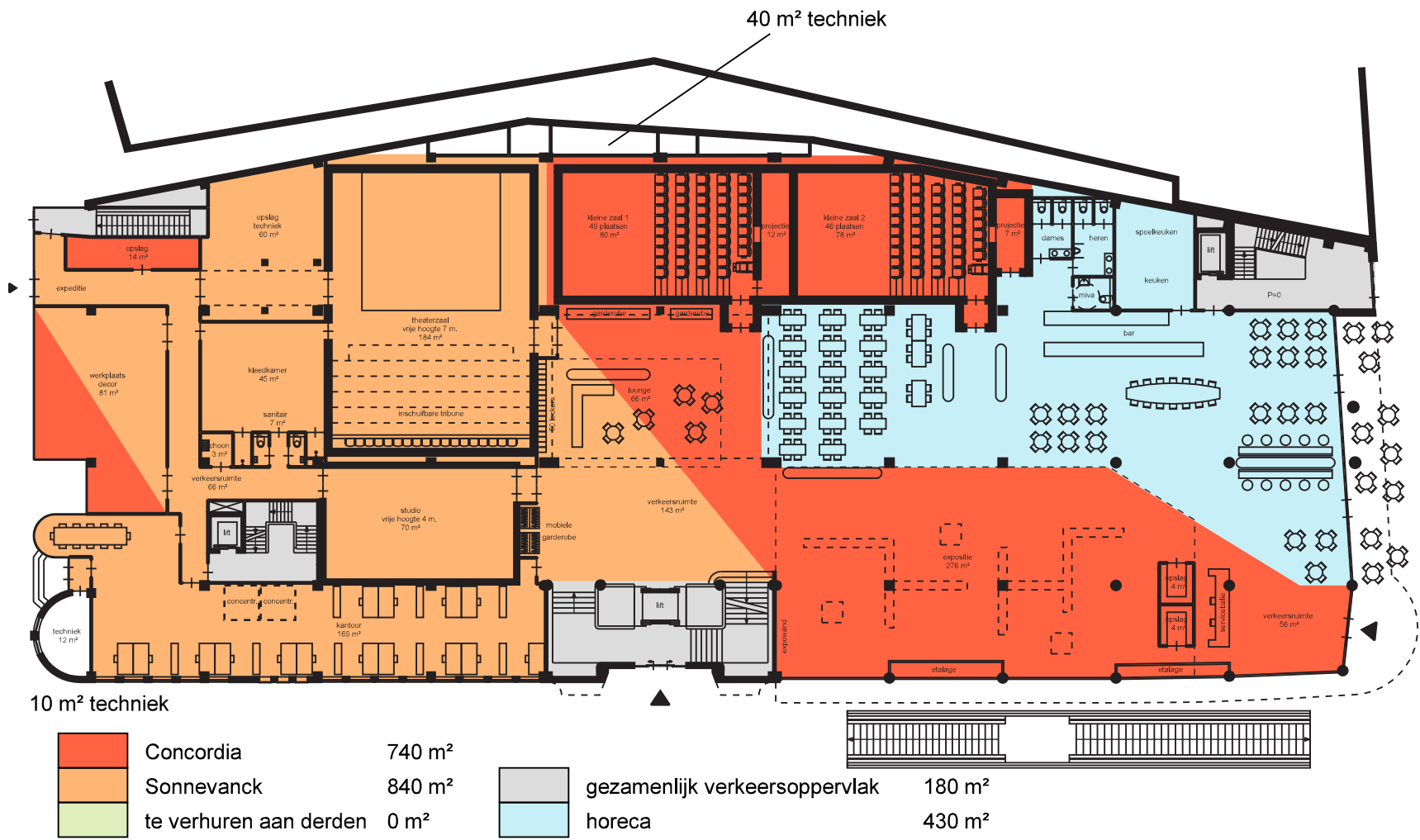
A large, bold, orange number '5' is positioned on the right side of the slide, partially overlapping the text.

VLEKKENPLAN & FINANCIËN

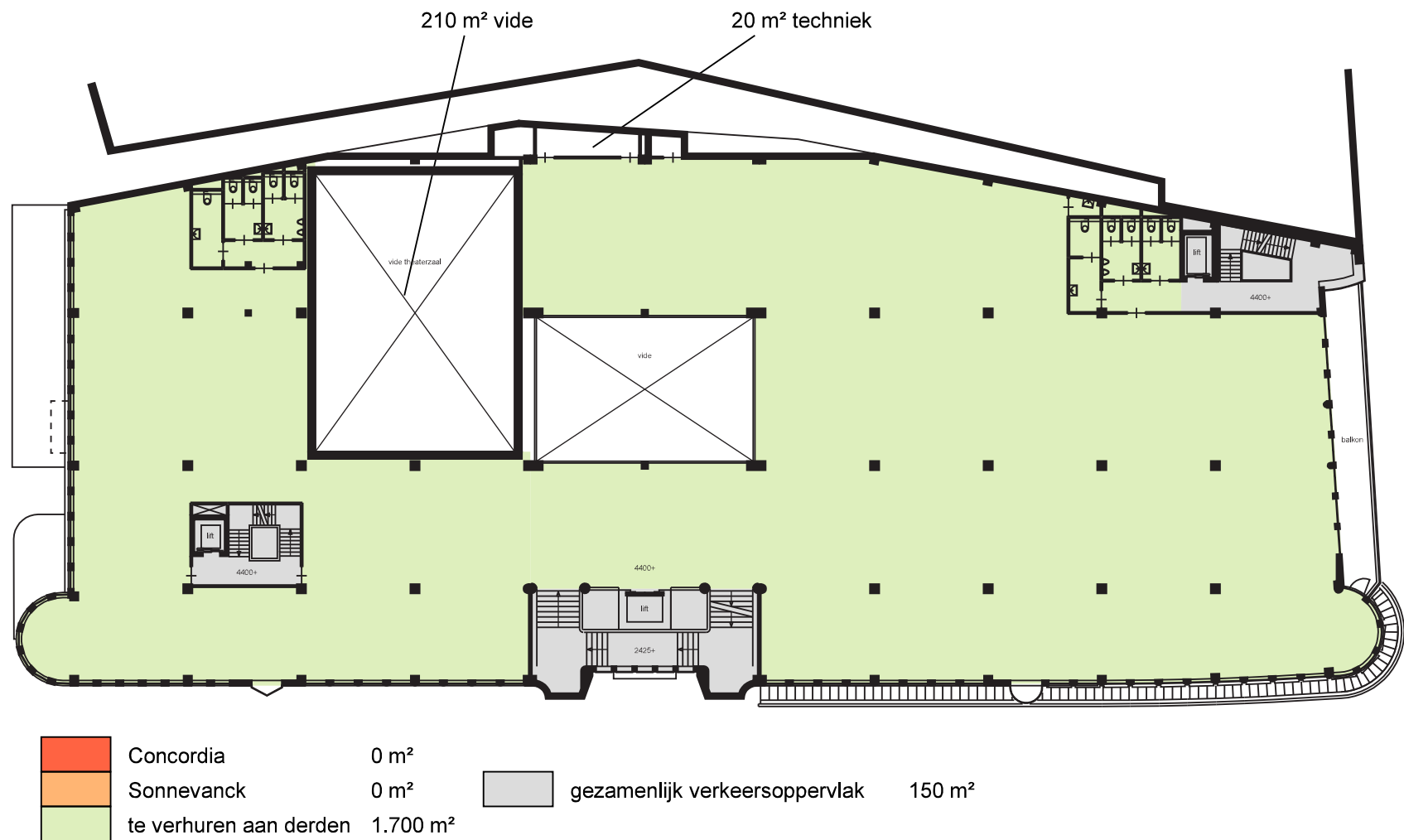
5.1 VLEKKENPLANNEN

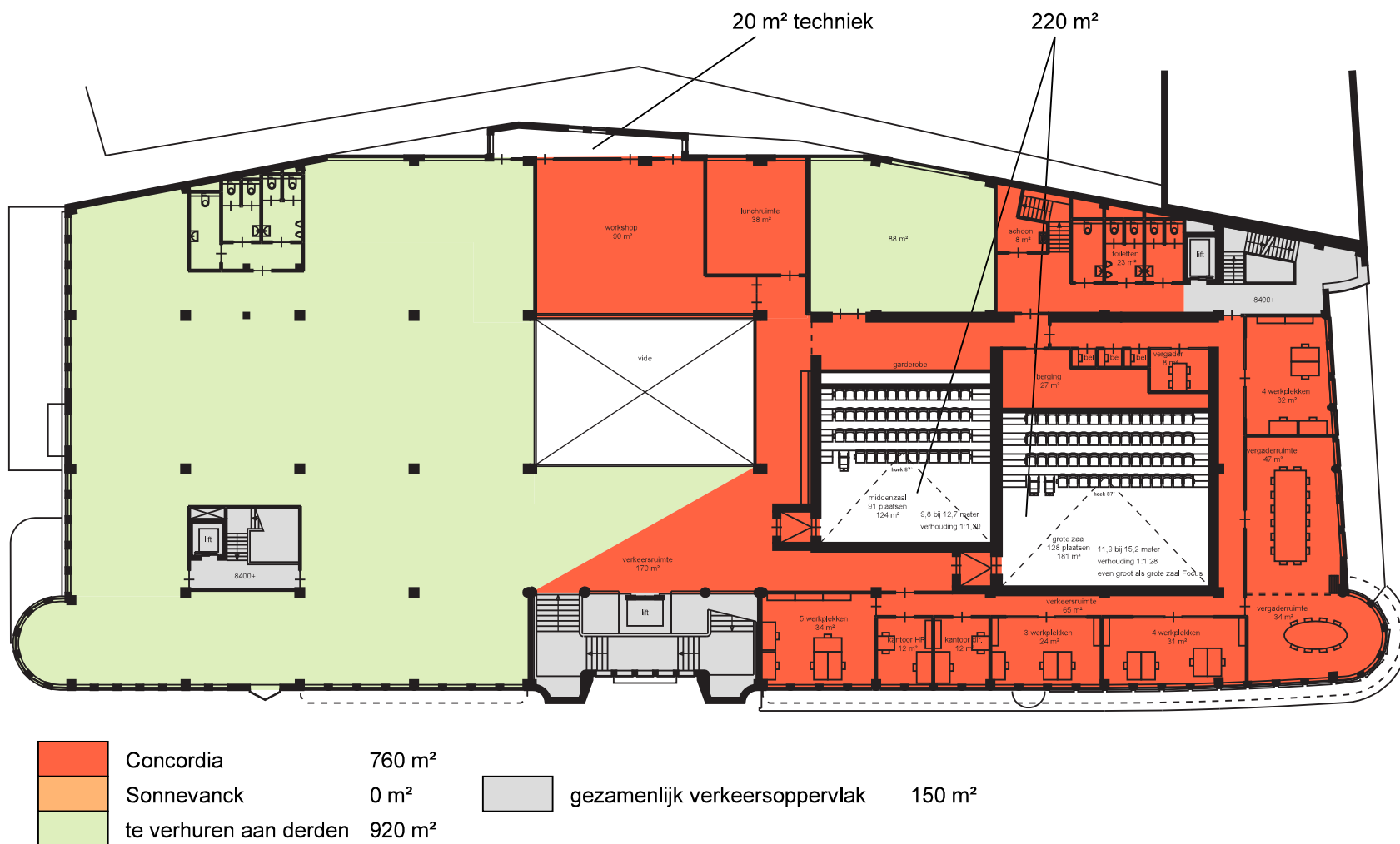
kelder

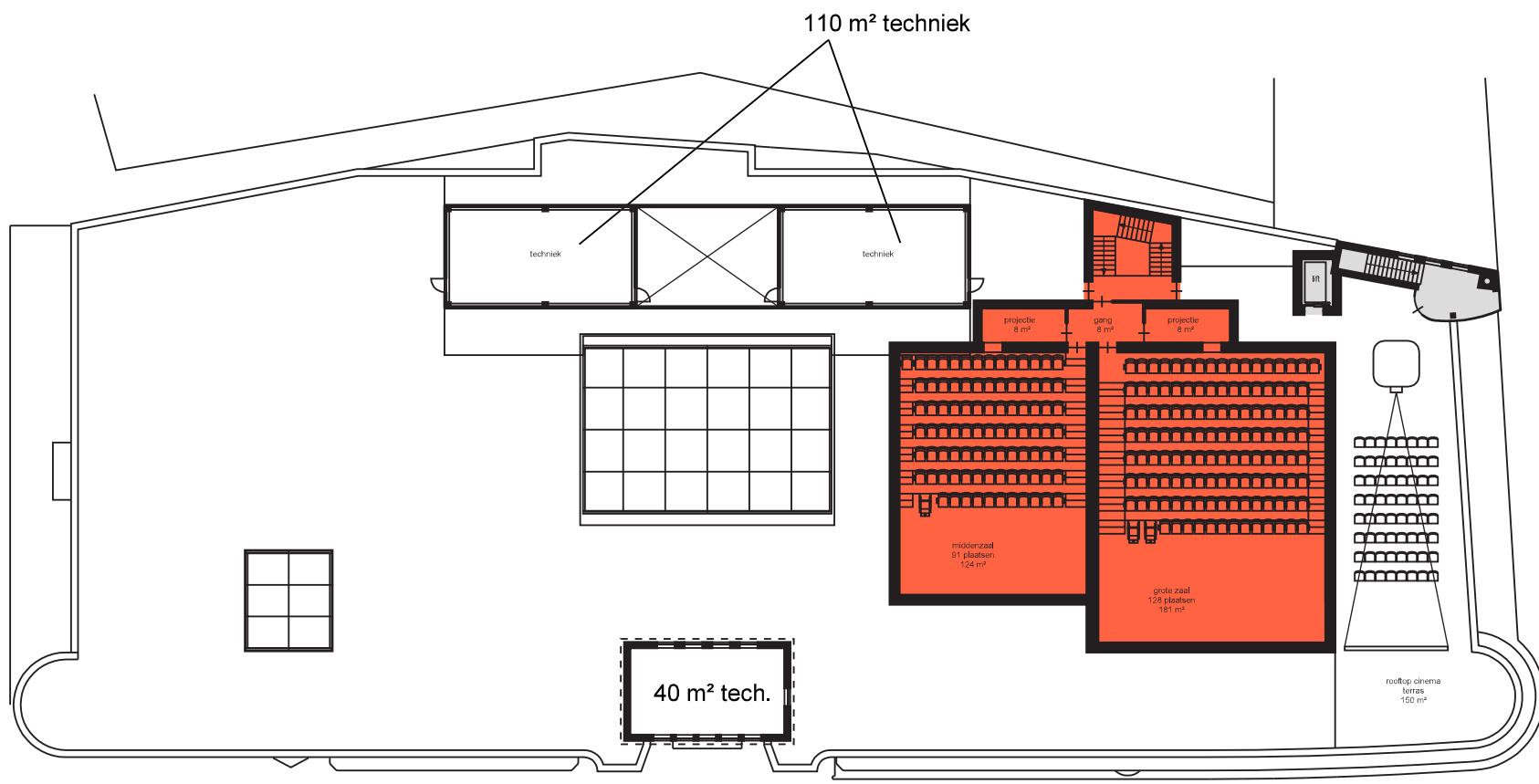
begane grond

eerste verdieping

tweede verdieping

	Concordia	410 m ²		gezamenlijk verkeersoppervlak	30 m ²
	Sonnevanck	0 m ²			
	te verhuren aan derden	0 m ²			

dak

5.2 TOTAAL OVERZICHT/DEKKINGSPLAN

	Financiering		Toelichting:	
	Concordia en Sonnevance			
Verbouw/investeringskosten	€ 9.526.995		Zie opgave van IAA d.d.27-08-2024	
Impulssubsidie (minus deel SKAPA aanname)	-€ 3.000.000		Is beschikt zie bijlage	
Co financiering gemeente	-€ 3.235.332		Vereist matchingsbedrag van gemeente voor verkrijging van de Impulssubsidie; is gedekt	
Tekort (eenmalig)	€ 3.291.663			
Extra dekking tekort door gemeente/projectontwikkelaar	€ 2.541.663		Uitsluitset 11 november 2024	
Benodigde incidentele middelen fondsen	€ 750.000		Bedragen op basis van fondscenscan; uitgevoerd door Marc Noyons & Partners zie voor uitwerking pagina 49	
Huurprijs per jaar (kale huurprijs) (Concordia en Sonnevance)	€ 336.725		zie toelichting onderstaande tabel	
Extra huurlasten agv dekking tekort (per jaar)	€ 0		zie toelichting onderstaande tabel	
Totale huurprijs per jaar (Concordia en Sonnevance)	€ 336.725			
Totale huurprijs t/m einde looptijd (Concordia en Sonnevance)	€ 10.101.750			

	Concordia	Sonnevanck	Totaal	
Bouwkosten	€ 5.622.707	€ 1.907.498	€ 7.530.205	Het ambitie (kwaliteits)niveau van de bouwkundige en installatietechnische materialen en installaties zijn gebaseerd op de wettelijke eisen en normen. Het ambitieniveau van de afbouwmaterialen (vloer, plafond, wandafwerking) is aangenomen als gemiddeld; omdat het gebouw intensief gebruikt gaat worden is een deugdelijke afwerking noodzakelijk.
Inrichtingskosten	€ 958.221	€ 1.038.569	€ 1.996.790	Deze post is incl alle theater- en filmapparatuur en vaste inrichting zoals pantry's. Maar excl losse inrichting zoals bureau's en stoelen (hergebruik bestaand).
Totale investeringskosten	€ 6.580.928	€ 2.946.067	€ 9.526.995	excl BTW

	Concordia		Sonnevanck		Derden/Horec		Totaal	
	30		a		Gezamenlijk			
Looptijd huurcontract in jaren	30							
Ruimtegebruik:								
kelder	170	50	810	130	1160	m2		
begane grond	730	820	430	190	2170	m2		
eerste etage	0	210	1690	150	2050	m2		
tweede etage	700	0	890	150	1740	m2		
dakopbouw	410	0	0	0	410	m2		
subtotaal	2010	1080	3820	620	7530	m2		
Totaal aantal m2 verhuur	2190	1177	m2		Dit is incl een deel van de gezamenlijk te gebruiken ruimten			
Huurprijs per m2 per jaar	€ 100	€ 100						
Jaarhuur (kale huur per jaar)	€ 219.035	€ 117.690						
Indicatie servicekosten per jaar	€ 15.683	€ 8.427	eenheidsprijs	7,16	€/m2 (zie overzicht servicekosten)			
Indicatie energiekosten per jaar	€ 51.648	€ 27.751	eenheidsprijs	23,58	€/m2			
Totale huisvestingslasten per jaar	€ 286.366	€ 153.868	excl BTW					

5.3 SUBSIDIEMOGELIJKHEID WARENHUIS

In 2023 heeft Marc Noyons voor het Warenhuis een fondscan gemaakt met alle regelingen waar we potentieel een beroep op kunnen doen. Deze is reeds bekend bij de gemeente. Voor de verbouw van het pand betreft het regelingen gericht op verduurzaming, energiebesparing, restauratie, instandhouding en innovatie. Daarnaast zijn er diverse subsidiemogelijkheden voor culturele activiteiten, talentontwikkeling en sociaal-maatschappelijke projecten bij de rijkscultuurfondsen en private fondsen. Wij spannen ons ervoor in om voor de passende regelingen een subsidieaanvraag te doen. Een realistische inschatting is dat we circa 30% van de onderstaande richtbedragen binnenhalen, ofwel circa € 450.000.

Fondsen	Richtlijn aanvraagbedrag
Lokale/regionale publieke fondsen	€ 140.000
Rijk/RVO	€ 400.000
Private fondsen	€ 600.000
Activiteiten	€ 300.000
Totaal	€ 1.440.000

5.4 MEERJARENBEGROTING SONNEVANCK

A. OPBRENGSTEN					
		realisatie 2022	realisatie 2023	raming 2027	toelichting raming 2027
A.1.1	Publieksinkomsten	€ 275.380,00	€ 258.849,00	€ 316.500,00	verkoop voorstellingen en workshops
	indirecte inkomsten	€ 4.044,00	€ 17.730,00	€ 10.000,00	inkomsten uit verhuur zaal/studio Warenhuis
	vergoeding coproductanten	€ 207.242,00	€ 129.490,00	€ 223.000,00	vergoeding coproductant is afhankelijk van de seizoensplanning. Regulier in elk geval 3 coproducties met Theater Oostpool
	totaal opbrengsten	€ 486.666,00	€ 406.069,00	€ 549.500,00	
B. BIJDRAGEN					
	OC&W	€ 928.384,00	€ 989.529,00	€ 1.314.000,00	geadviseerde subsidiebedrag 2025, plus loon- en prijsbijstelling
	Provincie Overijssel	€ 317.616,00	€ 317.616,00	€ 325.000,00	gebaseerd op huidige subsidieniveau
	gemeente Enschede	€ 39.742,00	€ 41.017,00	€ 47.115,00	gebaseerd op budget 2025, plus loon- en prijsbijstelling
	bijdrage combinatiefunctie	€ 14.444,00	€ 15.556,00	€ 15.555,00	gebaseerd op huidige subsidieniveau
	incidentele subsidie	€ 90.000,00	€ 110.000,00	€ 120.500,00	
	totaal bijdragen	€ 1.390.186,00	€ 1.473.718,00	€ 1.822.170,00	
	SOM VAN OPBRENGSTEN EN BIJDRAGEN	€ 1.876.852,00	€ 1.879.787,00	€ 2.371.670,00	
C. BEHEERSLASTEN					
C.1.	Beheerslasten personeel	€ 402.295,00	€ 342.958,00	€ 501.000,00	inclusief combi functies met Concordia op het gebied van ICT, balie en huismeester
C.2.	Beheerslasten materieel	€ 181.498,00	€ 221.990,00	€ 337.670,00	gebaseerd op de huidige aannames huur Warenhuis
	totaal beheerslasten	€ 583.793,00	€ 564.948,00	€ 838.670,00	
D. ACTIVITEITENLASTEN					
D.1.	Activiteitenlasten personeel	€ 873.852,00	€ 1.185.822,00	€ 1.151.000,00	gebaseerd op de meerjarenbegroting OCW 2025-2028
D.2.	Activiteitenlasten materieel	€ 235.584,00	€ 248.991,00	€ 382.000,00	gebaseerd op de meerjarenbegroting OCW 2025-2028
	totaal activiteitenlasten	€ 1.109.436,00	€ 1.434.813,00	€ 1.533.000,00	
	SOM VAN BEHEERS-EN ACTIVITEITENLASTEN	€ 1.693.229,00	€ 1.999.761,00	€ 2.371.670,00	
	saldo uit gewone bedrijfsvoering	€ 183.623,00	€ (119.974,00)	€ -	
	rente baten-lasten	€ (4.632,00)			betreft alleen bankkosten
	EXPLOITATIERESULTAAT	€ 178.991,00	€ (119.974,00)	€ -	tekort 2023 incidenteel (effect corona en extra investeringen en verduurzaming).

5.5 TOELICHTING OP MEERJARENBEGROTING SONNEVANCK

De meerjarenbegroting 2025-2028

De meerjarenbegroting 2025-2028 is opgebouwd in een doorgaande lijn met de ontwikkeling van de financiële positie van Sonnevanck in de huidige BIS periode. En dan specifiek de jaren 2023 en 2024.

Dat is ook terug te zien in het totale beeld van de begroting waar slechts bij 1 post, de personele activiteitenlasten sprake is van een stijging van meer dan 20%.

De overall stijging die in de meerjarenbegroting zichtbaar is, wordt veroorzaakt door de algehele kostenstijgingen. We hanteren daarbij de aanname (gebaseerd op de DNB-prognoses) van een gemiddelde loonstijging van 4,5% per jaar in de komende jaren en 7% voor materiële kosten.

Per jaar produceren we in de komende periode:

2 truckvoorstellingen	nieuw	copro
klassenvoorstelling PO	2025 nieuw, daarna reprise	
klassenvoorstelling SO	reprise	
meedoeconcert	2025 nieuw, daarna reprise	copro
museumvoorstelling	reprise	copro
2 theatervoorstellingen	nieuw	40% copro
campingvoorstelling	reprise, 2026 nieuw	copro

Dit is een helder overzicht van uit te voeren activiteiten en in financiële zin qua omvang en opbrengsten redelijk goed te prognosticeren.

Analyse verschillen 2021-2024 en 2025-2028

De Corona jaren hadden uiteraard ook grote gevolgen voor de financiële positie van Sonnevanck. Gelukkig kwam het herstel snel, in de loop van 2022 en zeker in 2023 en 2024. De verschillen in onze financiële positie in de huidige periode en de voorliggende begroting worden in overwegende mate veroorzaakt door de prijsstijgingen op alle vlakken. De enorme stijging van loonkosten conform de CAO Toneel met ingang van dit jaar en de verwachting dat deze stijging zich, in beperktere mate zeker nog door zal zetten in de komende jaren. Daarbij komt dan nog de extra stijging van de honoraria van een aantal specifieke

groepen zoals bijvoorbeeld theatertechnici, voorstellingsleiders, kledsters. Beroepsgroepen waar een te krap aanbod van is nu we weer op volle kracht draaien.

De stijging van materiaalkosten voor onze decors en kostuums, de gestegen kosten van transport.

Specificatie van een aantal posten:

Activiteitenlasten personeel

De extra stijging wordt, naast de eerdergenoemde algemene kostenstijgingen, veroorzaakt door:

- De noodzaak om de (vaste) formatie voor productie en techniek uit te breiden, gezien de te grote werklast en werkdruk bij het huidige en voorgenomen productievolume: begroot op een gemiddelde extra kosten post van € 125.000, - op jaarbasis
- De extra (boven op de verhoging van personeelskosten op grond van de CAO) stijging van honoraria van freelance technici en andere ondersteunende voorstelling gebonden freelancemedewerkers; begroot op een gemiddeld extra van € 45.000, -

Overige directe inkomsten

Hieronder vallen de inkomsten uit workshops aan het onderwijs rondom een voorstelling, die niet gefinancierd worden uit Cultuureducatie met Kwaliteit of Cultuurkaart middelen. Deze worden dan rechtstreeks door ons gefactureerd aan de betreffende onderwijsinstelling of bemiddelaar.

Indirecte inkomsten

We verwachten indirecte inkomsten te realiseren uit verhuur van studio en zaal in het Warenhuis.

Private middelen

Voor de voorstellingen die wij spelen in het speciaal onderwijs en dan heel specifiek voor ZML en EMB-leerlingen, kunnen wij een beroep op doen op een bijdrage van een aantal specifieke regionale en lokale fondsen

Subsidies

Onder de incidentele publieke subsidies is de bijdrage voor de combinatiefunctie CMK opgenomen die we van de gemeente Enschede ontvangen vanuit de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC). Deze is toegezegd tot 31-12-2025 maar wordt naar verwachting wederom met 3 jaar verlengd. Op basis van de ervaringsgegevens van de afgelopen vier jaar gaan wij bij de gemeente Enschede en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uit van loon- en prijsbijstellingen van 3,5% per jaar gemiddeld. De provincie Overijssel indexeert de subsidie niet.

Het Warenhuis

Wat zou de realisatie van de mogelijk nieuwe huisvesting van Sonnevanck in Het Warenhuis in financiële zin betekenen? Een valide businesscase, investeringskostenraming en dekkingsplan zijn met hulp van Noyons en partners door ons en Concordia gemaakt. De ontwikkeling van Het Warenhuis is een privaat-publieke samenwerking tussen een (lokale) private gebouweigenaar, de gemeente Enschede en de beoogde partners Concordia en Sonnevanck. Op dinsdag 5 december 2023 is bekend gemaakt dat een landelijke subsidieaanvraag (revitalisering binnensteden) die door de gemeente Enschede was gedaan in samenwerking met de beoogde Warenhuispartners, door het Rijk is gehonoreerd voor een bedrag van 3,2 mln. Voorwaarde voor honorering is dat de gemeente eenzelfde bedrag matcht.

Gesprekken met de eigenaar over de huurprijs en voorwaarden en met de gemeente Enschede over zowel de noodzakelijke incidentele als structurele extra bijdragen zijn gaande.

Het financiële uitgangspunt voor Sonnevanck is helder: alle voorgenomen activiteiten moeten uitgevoerd kunnen worden, hogere huisvestingslasten dienen opgevangen te kunnen worden door extra verdienvermogen (exploitatie van een eigen theaterzaal plus studio), een verhoging van de structurele gemeentelijke jaarlijkse subsidie en een valide dekking van de eenmalige investeringskosten.

Aan de gemeente wordt een incidentele bijdrage gevraagd van € 6.526.995

voor Concordia en Sonnevanck gezamenlijk. Daarnaast vraagt Sonnevanck aan de gemeente Enschede vanwege de stijging in huisvestingslasten (Warenhuis) ten opzichte van de huidige situatie (Walstraat) om een structurele subsidieverhoging van € 60.000 op jaarbasis. Het overige tekort wordt opgevangen door extra verdienvermogen (exploitatie van een eigen theaterzaal plus studio) en incidentele activiteitensubsidies. Op basis van de fondscan van Marc Noyons & Partners lijkt een totaal aan incidentele subsidies per jaar € 101.412. We gaan ervanuit dat het haalbaar is om 60% van dit bedrag binnen te halen, zijnde € 61.000,00

Voor vervangingsinvesteringen worden aparte voorzieningen getroffen.

Activiteitenoverzicht

Het activiteitenoverzicht laat een stabiel beeld zien in de jaren 2026 -2028 met een gemiddeld verwacht bezoekersaantal van 37.000 bezoekers.

In 2025 zal dat hoger zijn vanwege 3 grote zaalproducties: een reprise van De Geheime Tuin en de ontwikkeling van een nieuw meedoeconcert samen met Phion. En een bijzondere locatievoorstelling in Enschede, vanwege het 700-jarig bestaan van de stad, in samenwerking met het Wilmink theater en andere lokale partners.

In de jaren daaropvolgend staat steeds 1 grote (concert)zaalproductie op de planning wat uiteraard gevolgen heeft voor de totale bezoekersaantallen.

5.6 MEERJARENBEGROTING CONCORDIA

BATEN - Reguliere exploitatie	2022	2023	2027	LASTEN - Reguliere exploitatie	2022	2023	2027
	realisatie	realisatie	raming		realisatie	realisatie	raming
PUBLIEKSINKOMSTEN - KAARTVERKOOP				PERSONEELSKOSTEN			
Film	€ 253.376	€ 328.640	€ 729.358	Salariskosten	€ 1.146.997	€ 1.154.155	€ 1.292.000
Theater	€ 43.967	€ 64.359	€ -	Inhuur personeel	€ 68.189	€ 84.923	€ 54.886
Exposities	€ 4.547	€ 1.031	€ -	Personeelskosten overig	€ 94.079	€ 75.470	€ 75.254
projecten Stadsverbinding	€ -	€ 7.406	€ 5.000	MATERIELE BEHEERKOSTEN			
Educatie	€ 5.086	€ 8.704	€ 13.000	Huurlasten Warenhuis	€ -		€ 219.400
PUBLIEKSINKOMSTEN - OVERIG				Huurlasten overige panden	€ 132.262	€ 130.897	€ -
Kunstuitleen	€ 51.271	€ 71.041	€ -	Overige huisvestingslasten	€ 133.615	€ 84.109	€ 188.034
Winkel	€ 52.786	€ 50.159	€ -	Kantoorkosten	€ 97.934	€ 73.402	€ 87.500
Overige publieksinkomsten	€ 7.147	€ 9.107	€ -	Bedrijfskosten	€ 88.285	€ 133.492	€ 112.500
Batig saldo horeca	€ -	€ -	€ -	Afschrijvingen	€ 27.653	€ 29.157	€ 42.977
OVERIGE DIRECTE INKOMSTEN				MATERIELE DIRECTE ACTIVITEITENKOSTEN			
Verhuringen	€ 75.599	€ 82.264	€ 81.000	Film	€ 136.866	€ 172.913	€ 350.541
INDIRECTE OPBRENGSTEN				Theater	€ 155.530	€ 172.148	€ -
Indirecte opbrengsten	€ 315.222	€ 267.036	€ 271.954	Beeldende kunst	€ 64.522	€ 41.712	€ 80.000
SUBSIDIES EN FONDSSEN				projecten Stadsverbinding	€ -	€ 87.056	€ 120.500
Subsidie Gemeente Enschede	€ 1.019.129	€ 1.049.193	€ 1.283.689	Educatie	€ 5.922	€ 5.676	€ 15.000
Theater	€ 111.946	€ 159.810	€ -	Kunstuitleen	€ 15.412	€ 32.113	€ -
Film	€ 15.271	€ 34.484	€ 35.000	Winkel	€ 30.135	€ 28.614	€ -
Beeldende kunst	€ 19.570	€ 16.885	€ 40.000	Inkoop tbv verhuringen	€ 14.930	€ 18.196	€ 17.500
projecten Stadsverbinding	€ -	€ 124.283	€ 170.000	Marketing programma	€ 54.556	€ 45.739	€ 50.000
Educatie	€ 26.667	€ 15.000	€ 32.500	MATERIELE ACTIVITEITENKOSTEN - CROWD FUNDING	€ -	€ -	€ 1.000
Overige subsidies en fondsbijdragen	€ 56.803	€ 71.927	€ 55.000	FINANCIËLE LASTEN	€ 11.003	€ -695	€ 9.000
OVERIGE BIJDRAGEN PRIVAAT				Totale lasten reguliere exploitatie	€ 2.277.890	€ 2.369.077	€ 2.716.093
Particulieren incl Vriendenvereniging	€ 43.364	€ 42.131	€ 57.000	LASTEN PROJECTEN			
Bedrijven	€ 5.000	€ 5.000	€ 17.500	Totale lasten projectbureau Mogelijkmaker	€ 1.247.122	€ 1.212.385	€ 1.709.496
ONTTREKKING AAN (BESTEMMING)RESERVES				LASTEN - TOTAAL GENERAAL	€ 3.525.012	€ 3.581.462	€ 4.425.589
Onttrekking aan reserves	€ -	€ -	€ -	Saldo bedrijfsvoering	€ -198.347	€ 39.782	€ 74.908
Totale baten reguliere exploitatie	€ 2.106.751	€ 2.408.460	€ 2.791.000	Resultaatsbestemming			
BATEN PROJECTEN				Opbouw bestemmingsreserve vervangingsinvestering			€ 50.000
Totale baten Projecten	€ 1.219.914	€ 1.212.784	€ 1.709.496	Versterken weerstandsvermogen			€ 24.908
BATEN TOTAAL GENERAAL	€ 3.326.665	€ 3.621.244	€ 4.500.497	Totaal			€ 74.908

5.7 TOELICHTING OP MEERJARENBEGROTING CONCORDIA

CONCORDIA

CONCORDIA

Toelichting bij exploitatieraming Concordia Warenhuis 2027

Dit document beschrijft de uitgangspunten voor de exploitatieraming van Concordia in het Warenhuis in 2027 en een toelichting daarop. Het jaar 2027 is genomen omdat dat naar verwachting het eerste volledige jaar is waarin het Warenhuis geopend is.

1. UITGANGSPUNTEN

In het Warenhuis realiseren we:

- Filmprogrammering in 4 zalen plus een openluchtzaal op het dak
- Beeldende kunstprogrammering in expositieruimte(s) op de begane grond
- En hierbij aansluitend:
 - o Educatie in de zalen, expositie- en workshopruimtes
 - o Crossmediale programma's, festivals, events en verdiepende programmering in alle ruimtes in het Warenhuis, maar ook daarbuiten

De theateractiviteiten zullen worden overgedragen.

Ontwikkeling theater

Concordia zal zich dan concentreren op film, beeldende kunst, educatie en als **Mogelijkmaker** van de activiteiten die nu onder het Projectbureau vallen. De theateractiviteiten worden overgedragen en zowel de bijbehorende lasten als baten komen dan te vervallen. Voor de exploitatieraming heeft dat de consequentie dat de volgende baten en lasten wegvallen:

- Recettebaten theater
- Projectsubsidies theater
- Programmalasten theater
- Huurlasten Vestzaktheater
- Facilitaire lasten voor theater
- Medewerkers die specifiek voor theater werken worden overgedragen

Ontwikkeling filmbezoek

Huidige situatie

- Filmzaal 1. Capaciteit: 50 plaatsen
Deze zaal heeft een puntdak en een klein doek en voldoet niet meer aan de huidige standaarden
- Filmzaal 2. Capaciteit: 79 plaatsen
Dit is de enige van de huidige zalen die voldoet aan de huidige standaarden
- Theaterzaal. Capaciteit bij film: 105 plaatsen
Deze wordt gedeeld met programmering en verhueringen op het gebied van theater. De zaal is zeer charmant en sfeervol, maar voor filmprogrammering eigenlijk niet meer geschikt, omdat die niet voldoet aan de huidige standaarden.

Nieuwe situatie

- Zaal 1. Capaciteit: 128 plaatsen
- Zaal 2. Capaciteit: 91 plaatsen
- Zaal 3. Capaciteit: 49 plaatsen
- Zaal 4. Capaciteit: 46 plaatsen
- Plus een openluchtzaal op het dak, die van half april t/m half september na zonsondergang geprogrammeerd zal worden.

Toename in nieuwe situatie

- Aantal zalen: van 2,5 naar 4 + openluchtzaal
- Aantal stoelen: van 234 naar 314 + openluchtzaal
- Aantal vertoningen: van 2600 naar 4500
- Comfort: in de nieuwe situatie voldoen alle zalen aan de hedendaagse standaarden op het gebied van beenruimte, zitcomfort, zichtlijnen, grootte filmdoek en geluidsbeleving.

Stijging bezoek nieuwe situatie

- Aantal bezoekers film in 2023: 43.418
 - o Ticketprijs in 2023: € 11,00 (incl btw, zonder kortingen)
- Verwacht aantal bezoekers film in 2027: 80.000
 - o Ticketprijs in 2027: € 13,25 (incl btw, zonder kortingen)

Deze stijging in bezoek is realistisch gezien resultaten in andere steden, waar filmtheaters in de afgelopen jaren een vergelijkbare ontwikkeling hebben doorgemaakt. Ook de hogere ticketprijs is verantwoord en in lijn met andere filmtheaters die faciliteiten hebben op het niveau zoals die in het Warenhuis gerealiseerd wordt.

Ontwikkeling horeca

In deze exploitatieraming is voor nu uitgegaan van het uitbesteden van de horeca in het Warenhuis via een SLA (service level agreement). Dit vraagt nog nadere uitwerking en het maken van keuzes. Van belang is dat de horeca een bijdrage levert aan het gehele Warenhuis op het gebied van sfeer en toegankelijkheid, aansluitend bij de programmering. Een bijdrage in die vorm is belangrijker dan een financiële bijdrage, omdat een goede, bijpassende horeca zal zorgen voor hoger en terugkerend publieksbezoek en dus recette-baten. Om die reden worden in het nu voorliggende scenario geen financiële baten vanuit de horeca begroot.

Ontwikkeling gemeentelijke exploitatiesubsidie

In de begroting is de huidige jaarlijkse exploitatiesubsidie van de gemeente Enschede als uitgangspunt genomen, vermeerderd met jaarlijks 4% accres. Met daarbij twee bijzonderheden, doordat de theateractiviteiten (en het beheer en programmering van het Vestzaktheater en de Oude Markt) worden overgedragen.

- **Subsidie voor huur Oude Markt 15:** in de huidige situatie wordt Concordia in natura gesubsidieerd voor de huur van Oude Markt 15. Dit betreft een bedrag van ca € 110k tot € 120k. Er vindt een rechtstreekse verrekening plaats tussen de afdeling Cultuur en het Vastgoedbedrijf van de gemeente. Het bedrag van ca € 110k aan verkapte huursubsidie is **niet** meegenomen in de exploitatieraming voor het Warenhuis en komt dus te vervallen, terwijl de m2's wel gehuurd worden in de nieuwe situatie.
- **Subsidie voor beheer Vestzaktheater:** Sinds 2019 heeft Concordia het beheer en programmering van het Vestzaktheater op zich genomen en daar jaarlijks € 60k extra subsidie voor ontvangen, elk jaar verhoogd met accres. Omdat het beheer van het Vestzaktheater wordt € 70k minder als subsidie-ontvangsten begroot. Die kan dan worden overgedragen aan de partij die het Vestzaktheater zal gaan beheren.

CONCORDIA

2. TOELICHTING OP DE GERAAMDE BATEN EN LASTEN

Hieronder volgt een verdere toelichting op de baten en lasten, zoals die zijn geraamd. Voor alle baten en lasten wordt gerekend met een jaarlijkse indexering van 4%.

BATEN

Publieksinkomsten - kaartverkoop

- **Film:** de filmrecette stijgt ten gevolge van toegenomen bezoek en hogere toegangsprijzen.
In 2023: ca 43.000 bezoeken. Ticketprijs: € 10,- (t/m augustus), € 11,- (sinds september)
In 2027: 80.000 bezoeken. Ticketprijs regulier kaartje: € 13,25 (incl btw, zonder korting)

Deze stijging in bezoek is realistisch gezien resultaten in andere steden, waar filmtheaters in de afgelopen jaren een vergelijkbare ontwikkeling hebben doorgemaakt.

- **Theater:** de theateractiviteiten worden overgedragen
- **Exposities:** de in 2022 en 2023 gerealiseerde baten betreffen donaties via Pay What You Want-zuilen, die niet het beoogde resultaat hebben. Die worden in het Warenhuis niet verwacht. Wel worden hogere baten uit fondsen verwacht.
- **Projecten stadverbinding:** dit betreft programma's en projecten in samenwerking met partners, die uit fondsen en subsidies worden gefinancierd.

Publieksinkomsten – overig

Dit betreft in 2023 baten uit:

- de kunstuitleen, die per 30 juni 2023 is beëindigd
- de winkel, die in het Warenhuis een andere vorm zal krijgen, zonder financieel resultaat)
- annulerings- en reserveringskosten en marge op horeca in het Vestzaktheater. Deze baten zullen vervallen omdat de theateractiviteiten worden overgedragen

Al deze baten vallen dus weg in het Warenhuis.

De horeca in het Warenhuis wordt in het nu voorliggende scenario uitbesteed via een SLA (service level agreement), waarbij de bijdrage in immateriële zin (sfeer, toegankelijkheid, ondersteunend aan profiel en programmering) belangrijker is dan een financiële bijdrage. Om die reden zijn geen financiële baten geraamd.

Indirecte opbrengsten

Dit betreft grotendeels bijdragen vanuit het Projectbureau (160k), en detacheringen (70k). Er vervalt ca 45k verhuur huidige horeca Oude Markt 15.

Subsidies en fondsen

Exploitatiesubsidie gemeente Enschede.

Dit betreft de jaarlijkse structurele exploitatiesubsidie, verhoogd met jaarlijkse accres, gesteld op 4%. Minus € 70k voor het beheer van het Vestzaktheater, omdat dat wordt overgedragen. En zonder de huursubsidie voor Oude Markt 15, die momenteel buiten de boekhouding van Concordia om, rechtstreeks wordt verrekend tussen team Cultuur en het Vastgoedbedrijf Enschede.

Overige subsidies en fondsen

Voor film, theater en educatie worden stijgingen realistisch geacht. Voor theater zullen die vervallen aangezien de theateractiviteiten worden overgedragen.

CONCORDIA

LASTEN

Personeelskosten

In de personeelsomvang is er sprake van zowel een afname als een toename:

- Afname ten gevolge van:
 - o Overdragen theater: programmeur, technici, huishoudelijk
 - o Andere invulling winkel
 - o Efficiëntie in organisatie door automatisering processen
 - o Minder inhuur zzp-theatertechnici
- Toename ten gevolge van:
 - o Professionalisering front-office en floor management
 - o Uitbreiding filmprogramma-team

Materiële beheerskosten

Huurlasten

- De huurlasten in het Warenhuis zijn nog onderwerp van gesprek tussen pandeigenaar en Concordia en mede afhankelijk van afspraken over investeringen vanuit de pandeigenaar, die gevolgen zullen hebben voor de gebruikskosten voor Concordia. Voor de huur wordt momenteel uitgegaan van het huren van 2140 m² à € 100 incl servicekosten excl energielasten.
- Huurlasten voor het Vestzaktheater en Langestraat 56 vallen weg.
- Huurlasten voor de Oude Markt 15 worden in de huidige situatie rechtstreeks verrekend tussen team Cultuur en het Vastgoedbedrijf van de gemeente Enschede.

Overige huisvestingslasten betreffen kosten voor energie, onderhoud, schoonmaak en beveiliging. De afname in 2023 is door een incidentele compensatie van gestegen energielasten over 2022, die in 2023 is toegekend. Voor het Warenhuis wordt name ten aanzien van energielasten nog een grove aanname gedaan, die nader onderzocht moet worden. Deze hangen onder meer af van de investeringen die de pandeigenaar nog zal doen.

Kantoorkosten

Dit betreft kosten voor telefonie, automatisering, porti, etc. Deze zullen min of meer gelijk zijn aan de huidige situatie.

Bedrijfskosten

Dit zijn kosten voor accountants, kantine, verzekeringen, overige advieskosten, etc. Deze zijn grotendeels gelijk aan de huidige situatie, de stijging is voornamelijk het gevolg van inflatie, geraamd op jaarlijks 4%.

Afschrijvingen

Dit betreft de reguliere afschrijvingskosten. Hierbij zijn geen afschrijvingen inbegrepen voor de investeringen voor de nieuwe inrichting en apparatuur in het Warenhuis. Daarvoor is een separate investeringsbegroting gemaakt voor het Warenhuis als geheel.

Materiële directe activiteitenkosten

- Film: voor film zijn de kosten grotendeels een percentage van de recette. Aangevuld met kosten voor speciale programma's zoals festivals, films op locatie, en randprogramma's en events.
- Voor beeldende kunst neemt het programmbudget toe omdat er ook toegenomen fondsbijdragen worden verwacht.

CONCORDIA

Financiële lasten

Dit betreft bank- en betalingskosten, geen eventuele rente en aflossing op investeringen voor inrichting voor het Warenhuis.

BATEN EN LASTEN PROJECTBUREAU

Dit betreft alle baten en lasten voor alle activiteiten die Concordia verricht binnen (wat nu nog) het Projectbureau (heet).

CONCORDIA

3. SALDO EN CONCLUSIES

De exploitatieraming toont een forse stijging aan baten en aan lasten. Met een exploitatietekort van ca. € 60k. Daarbij is nog geen rekening gehouden met:

- Eventuele afschrijvingen, aflossings- en rentelasten voor investeringen in inrichting en apparatuur in het Warenhuis. Daarvoor is een separate investeringsbegroting gemaakt.
- p te bouwen reserves zodat Concordia in de toekomst zelf in staat zal zijn om vervangingsinvesteringen te doen en een gezond weerstandsvermogen opbouwt.
 - o Ten behoeve van vervangingsinvesteringen: € 50k per jaar
 - o Ten behoeve versterken weerstandsvermogen: € 25k per jaar
- Eventuele meevallers in energielasten als pandeigenaar investeringen doet.

Verklaringen voor het exploitatieresultaat:

1. Begin 2022 ontstond een geprognoseerd tekort van jaarlijks € 200k door stijgingen van cao-lonen, energieprijzen en algemene inflatie, terwijl het subsidie-acces veel minder gestegen is. Dit is teruggebracht via de volgende stappen:
 - o Begin 2022: er dreigde een tekort van € 200k jaarlijks
 - o Najaar 2022: exploitatietekort teruggebracht tot € 80k voor 2023*, € 100k voor daaropvolgende jaren
 - o 2023:
 - middels eenmalige GALA-gelden exploitatietekort 2023 gedekt
 - middels maatregelen begrotingstekort 2024 en verder teruggebracht tot € 60k.

* Naar aanleiding van de verhoogde subsidieaanvraag 2023 heeft Bureau Berenschot in opdracht van de gemeente Enschede een exploitatieverkenning en toetsing gedaan. Zij kwamen tot de conclusie dat het verzoek van Concordia zeer reëel was.

2. In de huidige situatie betaalt Concordia géén huur voor Oude Markt 15 (bedrag: ca € 110k), inclusief de 3 zalen die voor filmvertoningen worden gebruikt. In de exploitatieraming van het Warenhuis zal Concordia wél huur betalen voor alle ruimtes, inclusief de filmzalen.

Aangevraagde toename structurele exploitatiesubsidie

Rekening houdend met bovenstaande kan Concordia de activiteiten in het Warenhuis met een gezonde exploitatie realiseren als de structurele gemeentelijke exploitatiesubsidie toeneemt met:

- Exploitatiekorting: € 60k per jaar
- Vervangingsinvesteringen: € 50k per jaar
- Opbouwen gezond weerstandsvermogen: € 25k per jaar

Totaal: € 135k per jaar

Tot slot: transitiebudget

In 2024 heeft de gemeente Enschede een incidenteel transitiebudget beschikbaar gesteld voor Concordia. Rekening houdend met de ontwikkelingen rond onze huisvesting zal Concordia na besluitvorming over de huisvesting door de gemeente Enschede met een plan komen hoe deze besteed zullen worden met als doel om de exploitatie gunstiger te krijgen.

5.8 ADVIES SONNEVANCK 2025-2028 RAAD VAN CULTUUR

Stichting Theater Sonnevanck

Geadviseerd subsidiebedrag: € 1.225.937

Gevraagd subsidiebedrag: € 1.350.000

Over de instelling

Stichting Theater Sonnevanck (hierna: Theater Sonnevanck), podiumkunsten, jeugdpodiumkunsten, Enschede. Theater Sonnevanck maakt muziektheater voor kinderen en jongeren vanaf vier jaar. Ze doet dat door middel van voorstellingen in het theater, in het klaslokaal, maar ook op schoolpleinen en in een speciale theatertruck. Theater Sonnevanck wil naar eigen zeggen kinderen en jongeren uit alle lagen van de bevolking bereiken met actueel en kwalitatief hoogstaand muziektheater dat via maatschappelijk relevante thema's de blik van de jonge toeschouwer kan verbreden.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.27 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid. De Raad voor Cultuur (hierna: raad) adviseert Stichting Theater Sonnevanck een subsidiebedrag toe te kennen van € 1.225.937.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Theater Sonnevanck maakte in subsidieperiode 2021 - 2024 onder haar nieuwe artistiek leider mooie voorstellingen en zocht nadrukkelijk de samenwerking met interessante partners die daaraan konden bijdragen, zoals met Phion ('De geheime tuin') en hiphopcollectief DIEHELEDING ('De baron van Münchhausen'). Ze werkte ook veel samen met jonge acteurs en jonge makers en droeg zo bij aan talentontwikkeling binnen het jeugd-podiumkunstenveld. De kwaliteit van de instelling is bovendien af te lezen aan de twee Zilveren Krekels die ze de afgelopen jaren in ontvangst mocht nemen.

Het plan voor de subsidieperiode 2025 - 2028 is helder, inspirerend en evenwichtig geformuleerd, met een mooie motivatie waarom de instelling doet wat ze doet. Het concept van de 'spiegels en ramen', waarover de artistiek directeur eerder sprak in zijn Staat voor het Jeugdtheater, speelt hierin een belangrijke rol. Volgens de instelling zou jeugdtheater kinderen en jongeren zowel ramen moeten bieden op nieuwe perspectieven als spiegels waarin ze zich kunnen herkennen. De raad heeft er op basis van dit plan en op basis van de 2 artistieke kwaliteiten van de artistiek leider het volste vertrouwen in dat Theater Sonnevanck de komende periode haar ambities gaat waarmaken. De artistieke kwaliteit, de zeggingskracht en de oorspronkelijkheid van de instelling zijn groot. De kwaliteit en muzikaliteit van de voorstellingen zijn onmiskenbaar en de manier waarop maatschappelijke thema's de inspiratie voor de voorstellingen vormen heel bijzonder. De gekozen thematieken (moraal en verantwoordelijkheid) en hoe die over een langere tijd via verschillende perspectieven worden uitgewerkt zijn belangwekkend. Zo gaan er voorstellingen over verantwoordelijkheid voor het verleden, over verantwoordelijkheid in het heden (hoe geeft je bijvoorbeeld grenzen aan en respecteert je die van een ander?) en over verantwoordelijkheid voor de toekomst (hoe willen we de wereld achterlaten?). Deze werkwijze biedt een inspirerend kader waarbinnen voor alle makers in het gezelschap artistiek en inhoudelijk genoeg valt uit te zoeken. Naast de artistiek directeur heeft Theater Sonnevanck een breed palet aan spelers en makers die op een mooie manier aansluiten bij haar signatuur. De muzikaliteit van het gezelschap wordt versterkt door stevige muzikale partners, zoals Silbersee, Phion en het Rotterdams Philharmonisch Orkest. De theatertruckproducties (samen met Theater Oostpool) zijn al jaren een gouden format waarin interessante makers voor jongeren belangrijke thema's naar het schoolplein brengen. Theater Sonnevanck liep de afgelopen jaren aan tegen het feit dat jongeren verbaal steeds aanwezig zijn en dat er ook bij hen een polarisering op het gebied van wereldbeelden plaatsvindt. Dat leidde soms tot ongepaste publieksreacties. De instelling heeft daarop beleid ontwikkeld, waarin spelers mede worden geworven op de educatieve taak die ze hebben. Verder wordt er extra aandacht aan pedagogische training en begeleiding be-

steed, zodat spelers beter kunnen omgaan met dit soms stugge publiek. Uit deze aanpak spreekt vakmanschap en een grote passie voor theatermaken voor jongeren.

Theater Sonnevanck speelt een voortrekkersrol op het gebied van talentontwikkeling voor de jeugdpodiumkunsten en heeft daarvoor goede samenwerkingspartners, zoals ArtEZ en Muziektheaterlab Nieuw Geluid. De raad prijst de manier waarop de instelling ook oog heeft voor mbo-acteurs en mbo-technici die buiten de boot dreigen te vallen.

Maatschappelijke betekenis

De instelling speelde in de regio haar culturele voortrekkersrol met verve en deed dat via een groot netwerk aan samenwerkingsverbanden op lokaal, regionaal en nationaal niveau. Ze werkte in subsidieperiode 2021 - 2024 veel samen met andere instellingen, zoals Theater Oostpool en Phion, maar bijvoorbeeld ook met musea. De raad waardeerde de manier waarop Theater Sonnevanck de afgelopen jaren heeft ingezet op diversiteit in brede zin. Op het podium waren de casts en 3 makers heel divers en in de organisatie en de raad van toezicht zijn – samen met een gespecialiseerd bureau – ook stappen gezet.

De maatschappelijke betekenis van Theater Sonnevanck klinkt door in de hele aanvraag. Het concept van spiegels en ramen is zeer relevant en de analyse die de instelling op basis hiervan maakt – hoe ze van waarde kan zijn voor de regio – is belangrijk. Het (artistieke) resultaat van die denkoefening ziet de raad ook overtuigend terug in de plannen, thema's, diversiteit van de casting en interessante samenwerkingspartners.

Het valt op dat die samenwerkingspartners vooral uit de culturele sector komen. De artistieke samenwerkingen met andere kunstinstellingen stellen Theater Sonnevanck in staat grote zaalvoorstellingen te maken en de instelling kiest partners die artistiek passend zijn. Veel van de thema's die Theater Sonnevanck op het toneel wil brengen lenen zich ook uitstekend voor maatschappelijke partners, maar die worden summier benoemd. Een interessant voorbeeld van een samenwerking buiten de kunsten is het

onderzoek naar levende technologie met een onderzoeker aan de Universiteit Utrecht.

Theater Sonnevanck wil in subsidieperiode 2025 - 2028 veel kinderen en jongeren bereiken en hanteert daarvoor gevarieerde strategieën op verschillende locaties: van theatertruck tot klassenvoorstelling en van theaterzaal tot museum. De 'Klassencarrousel' lijkt een interessante toevoeging op het schoolrepertoire. Het valt wel op dat Theater Sonnevanck zich gemakkelijk neerlegt bij het gegeven dat scholen vooral herkenbare formats willen. De instelling geeft aan te willen investeren in scholen met weinig cultuuronderwijs en leerlingen met weinig sociaaleconomische kansen, maar het wordt niet duidelijk hoe zij dat wil gaan doen. De instelling heeft een heldere visie op diversiteit in brede zin en dat weerspiegelt zich in de activiteiten en de casting. De organisatie zelf is daarentegen nog weinig divers, wat zonde is, juist door de doorleefde manier waarop het concept van de ramen en spiegels deel uitmaakt van het gezelschap. Dat beseft de instelling zelf ook. Op het gebied van personeel beschrijft ze voldoende hoe ze de Code Diversiteit & Inclusie toepast.

Theater Sonnevanck gaat in haar aanvraag voldoende in op de toepassing van de kernwaarden uit de Fair Practice Code, maar de onderbouwing van de inzet hierop ontbreekt op veel punten. De raad verwacht dat de instelling dit in het eerstvolgende jaarverslag verder heeft uitgewerkt. De instelling gaat in de aanvraag voldoende in op sociale veiligheid. Ze heeft het beleid rondom sociale veiligheid recent hernieuwd beschreven. Op afspraken over honorering wordt in de aanvraag beperkt ingegaan. Theater Sonnevanck is aangesloten bij de cao Toneel en Dans.

Toegankelijkheid

Dankzij samenwerking met andere podiumkunstinstellingen was Theater Sonnevanck in subsidieperiode 2021 - 2024 ook zichtbaar in de grote zalen, wat haar bereik vergrootte. Theater Sonnevanck speelt in subsidieperiode 2025 - 2028 door het hele land, maar heeft tevens een stevige positie in de eigen regio, waar ze via de klas en de theatertruckvoorstellingen veel kinderen en jongeren bereikt.

Het maatschappelijk engagement en de thema's van de voorstellingen stellen Theater Sonnevanck potentieel in staat een breed publiek te vinden dat zich kan herkennen in de verschillende onderwerpen. De instelling heeft een groot bereik in het onderwijs, onder andere via het programma Cultuureducatie met Kwaliteit, waardoor ze toegankelijk is voor grote groepen kinderen en jongeren. Maar ook buiten het onderwijs wil Theater Sonnevanck toegankelijk zijn voor een breed publiek en daarvoor heeft ze een duidelijk publieksbeleid. Ook zoekt ze op een slimme manier samenwerkingspartners. Zo maakt ze samen met de Nederlandse Reisopera een voorstelling voor op de camping, waar veelal een ander publiek te vinden is. Samen met Oorkaan en Holland Opera organiseert ze jeugdmuziektheaterweekenden.

Ook op andere manieren probeert Theater Sonnevanck toegankelijk te zijn. Ze schrijft onder andere dat ze via audiodescriptie en prikkelarm aanbod de drempels wil verlagen voor publiek met een (psychische) beperking.

De raad hoopt dat de instelling erin slaagt om met Het Warenhuis nieuwe huisvesting te realiseren. De instelling verdient een zichtbare plek in de stad Enschede, waardoor het bereiken van een breed publiek gemakkelijker wordt.

Bedrijfsmatige gezondheid

In subsidieperiode 2021 - 2024 stond Theater Sonnevanck er financieel goed voor. Op basis van de kengetallen (liquiditeit, solvabiliteit en weerstandsvermogen) in de jaarrekening van 2022 constateert de raad dat de instelling financieel gezond is. Ze schrijft dat het aantal bezoeken in 2023 weer op hetzelfde niveau was als voor de coronaperiode. De middenzaalvoorstellingen liet ze verkopen door STIP, wat succesvol uitpakte. Voor de periode 2025 - 2028 laat Theater Sonnevanck een stabiele financieringsmix zien, waarin de eigen inkomsten relatief ook wat toenemen. In de begroting wordt rekening gehouden met oplopende lasten door inflatie.

De instelling beschrijft voldoende hoe ze de principes van de Governance Code Cultuur toepast, maar op enkele punten behoeft het nog verbetering. Dat betreft de verantwoordelijkheden en taken van het bestuur, de toezichhoudende en adviserende rol van de raad van toezicht en de borging daarvan. De raad hecht eraan dat de instelling genoemde punten in het eerstvolgende jaarverslag verder heeft uitgewerkt.

Geografische spreiding

Theater Sonnevanck is gevestigd in Enschede. Binnen de categorie Jeugdpodiumkunsten zijn er meer aanvragers dan beschikbare plekken. Een goede geografische spreiding kan worden gerealiseerd op basis van afweging van de vestigingsplaats van de aanvragers.

